

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 12 februari

*Återrapportering
från Europeiska rådets
möte den 12 februari*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Tillåt mig innan jag avlägger rapporten från det informella Europeiska rådets möte i torsdag att säga några ord om terroristattackerna i Köpenhamn i helgen.

Dessa attacker tog två helt oskyldiga människors liv plus gärningsmannens och skadade dessutom fem polismän. De var ytterst riktade mot yttrandefriheten och den judiska befolkningen. Det är precis som Danmarks statsminister Helle Thorning-Schmidt sa en attack mot oss alla.

Jag kontaktade Danmarks statsminister på lördag kväll för att uttrycka Sveriges kondoleanser och vårt stöd och för att vi skulle försäkra varandra om att vi hade det samarbete som behövdes med anledning av detta. Det fria ordet och religionsfrihet är självfallet fundament i vår demokrati som alltid måste försvaras.

Jag har sagt, och jag står fortfarande för, att jag känner en oerhört stor sorg när jag tar del av detta. Men jag känner också en vrede. Det som trots allt i slutänden kanske känns bäst mitt i allt detta är en obeveklig beslutsamhet att vi aldrig någonsin ska låta oss knäckas och aldrig låta oss styras in på någon annan väg än demokratins väg.

Vi kommer aldrig att vika oss för terrorismen och aldrig att tolerera hatbrotten och de attacker vi ser både i Sverige och i vår omvärld. Det är oerhört viktigt att vi alla ger uttryck för just detta.

Herr talman! Jag reste i går till Köpenhamn för att manifestera med alla de människor, representanter och folkvalda som vill visa sitt stöd till de drabbade och deras familjer och samtidigt avskyn mot våldet och extremismen och en benhård vilja att försvara våra demokratiska samhällen.

Till min glädje kunde jag göra resan tillsammans med representanter ifrån Sverige för de muslimska, de kristna och de judiska trossamfundet. Vi åkte tillsammans och deltog i denna manifestation. Jag vill säga här i kammaren att det kändes väldigt bra mitt i denna bedrövelse. I dessa mörka stunder är det än viktigare att vi sluter oss samman över nationsgränserna och över partigränserna och att vi står upp för det öppna samhället och därmed ytterst står upp för varandra som medmänniskor.

Herr talman! För att återkomma till det informella toppmötet i förra veckan var just bekämpningen av terrorism tillsammans med frågan om

utvecklingen i Ukraina och fördjupningen av den ekonomiska och monetära unionen det som stod på dagordningen. Vad gäller den ekonomiska och monetära unionen kan jag säga direkt att det var mer av informationskaraktär och diskuterades inte så mycket.

Vad gäller terrorismbekämpning, om jag börjar i den änden, finns ett stort behov av ett gemensamt agerande inte minst mot bakgrund av det som hände i Paris den 7 januari. Därför antog också Europeiska rådet ett uttalande. I det uttalandet tar vi upp frågor om det förebyggande arbetet med gränskontroll, informationsutbyte, passageraruppgifter, finansieringen av terrorismen och inte minst behovet av ett internationellt samarbete.

Sverige har i samtalen före och under mötet arbetat aktivt för att vi ska få till en bra text vad gäller vikten av att när vi bekämpar terrorism gör vi det med de mänskliga rättigheterna som en bottenplatta. Vi har fått igenom en bra skrivning med en hänvisning nationella grundlagar särskilt vad gäller insatser av olika typer mot innehåll på internet. Det blev följden av diskussionen på Europeiska rådet. Det är jag väldigt stolt och glad över.

Det är också positivt att uttalandet tar upp tidigt förebyggande arbete för att förstärka och värna våra grundläggande värden och rättigheter. Europeiska rådet kommer att återkomma i de diskussionerna i juni då berörda rådskonstellationer ska ge en uppdatering av genomförandet av åtgärder.

Herr talman! Låt mig övergå till utvecklingen i Ukraina. Det var den fråga som upptog den mesta tiden på Europeiska rådet med den dramatiska utveckling som vi ser i Ukraina. Förbundskansler Merkel och president Hollande kom resande direkt till Bryssel från Minsk där man hade förhandlat tillsammans med Ukrainas president Petro Porosjenko och Rysslands president Vladimir Putin.

Det finns en plan och ett avtal som innehåller en rad åtgärder för att genomföra det så kallade Minskavtalet, däribland ett eldupphör som påbörjades den 15 februari, därutöver tillbakadragande av tunga vapen och dessutom åtgärder som ska utöka självstyret för Lugansk- och Donetsk-regionerna. Förbundskansler Merkel och president Hollande presenterade resultaten. De framhöll kortfattat att de inger hopp men att det är de kommande timmarna och dagarna som kommer att vara avgörande.

Till mötet hade också president Porosjenko inbjudits. Han gav en mycket stark redogörelse för de fruktansvärda följder som blir av den ryska aggressionen. Han framförde också en del pessimism om vad som kommer att hända med fredsplanen. Det var självfallet så att man behövde göra ett försök för att få stopp på våldet och ett lugn i detta mycket svåra läge. Det ska tilläggas att det är ett relativt lugn.

Europeiska rådet kom överens om att vi självfallet ska följa och vid behov hjälpas åt att se till att implementeringen av avtalet går så bra som det någonsin kan göra. Vi kan nu se att den framförhandlade vapenvilan till delar har hållits men till delar inte har hållits på vissa ställen. Inte minst mittenfickan, Debaltsevefickan, verkar vara den som separatister och andra tycker att man ändå ska ha trots vapenvila.

Nu ska vi fokusera på hur EU kan stödja implementeringen av fredsavtalet. Jag tror att man kan sammanfatta det, som förbundskansler Merkel sa, att avtalet trots allt ger en strimma av hopp. Jag hade telefonkontakt med förbundskansler Merkel i lördagskväll. Vi följer det

väldigt noga. Hon är en mycket viktig och stark aktör i detta tillsammans med Holland och självfallet Ukrainas president Porosjenko.

Vi har också varit överens om att den som bryter mot avtalet kan komma att få se ytterligare konsekvenser av detta. Det finns det förberedelser för. Det är viktigt att vi håller under stark uppsikt att avtalet hålls. Vi är överens om att det kommer att vara förändringar på marken som avgör och inte huruvida man undertecknar avtal. Det som avgör eventuella förändringar i sanktionerna ska vara på riktigt.

Vi kan konstatera, vilket är mycket viktigt, att EU är enigt i denna fråga. Det är helt avgörande för att vi ska kunna vara den kraft som vi behöver vara för att stödja Ukraina och få till en fredlig lösning på konflikten.

Avslutningsvis, herr talman, gäller det EMU-fördjupningen. Det var som sagt mer av en information om det arbete som pågår och som ska pågå fram till halvårsskiftet, då Europeiska rådet ska fortsätta att diskutera frågan.

Greklandsfrågan var självfallet uppe. Detta var det första Europeiska rådet för den nye premiärministern Tsipras. Vi fick en redogörelse av ordföranden för eurogruppen vad gäller de diskussioner som nu förs om situationen i Grekland mellan de övriga EU-länderna och Grekland. Som bekant har de pågått även denna vecka utan resultat.

Det var min återrapportering. Jag ska avslutningsvis också nämna att jag dagen efter, på fredagen, hade ett bilateralt möte med kommissionens ordförande Juncker. Det var ett bra möte. Vi talade mest om behovet av tillväxt, investeringar och jobb på den europeiska kontinenten och hur vi ska kunna arbeta för att få detta till stånd.

Det handlade också om hur vi kan komma till rätta med de brister som finns på dagens europeiska arbetsmarknad vad gäller skydd för arbetstagarna. Jag upplever att Juncker har ett stort engagemang för att driva på dessa frågor. Det känns bra, och regeringen kommer också att fortsätta att prioritera kampen för både jobb och bättre jobb i EU.

Anf. 2 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag tackar statsministern för redogörelsen från det informella toppmötet, vars slutsatser har fått förnyad aktualitet med tanke på det som har hänt i min grannstad Köpenhamn. Det som har hänt är fruktansvärt – och det hade kunna bli ännu mycket värre, om man förstår rapporteringen rätt.

Det är bra att Europa och EU står enade i kampen mot terrorism och fundamentalism. Det är någonting som vi måste göra tillsammans. Att bekämpa terrorism, extremism och fundamentalism är en otroligt stor utmaning. Det handlar om att ta hårda tag mot alla brott, men det handlar också om att verkligen förstå orsaken till brotten.

Som man har diskuterat handlar det om gränskontroll, informationsutbyte, finansiering av terrorism och ökat utrikespolitiskt samarbete. Men det handlar också om det förebyggande arbetet – om att minska rekrytering, att överbrygga klyftor och att minska arbetslöshet. Detta är ett komplext problem. Jag skulle vilja att statsministern lite grann utvecklar hur han ser på det förebyggande arbetet.

Jag är glad för att vi har fått in en skrivning som jag tycker att statsministern var lite blygsam med. Det handlar om att all typ av kontroll

självfallet måste stämma överens med Sveriges grundlagar. Jag skulle vilja att statsministern utvecklar hur slutsatsen har blivit och hur det påverkar Sverige.

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Marie Granlund tar upp en viktig dimension av detta: Vi ska ha balans i dels de polisiära, dels de repressiva åtgärder som måste till. Vi måste visa att vi menar allvar och å andra sidan ägna oss åt det förebyggande arbetet. Därför håller regeringen på att arbeta med de båda spåren.

Det ena handlar om den mer hårda sidan: Hur lever Sverige upp till resolution 2178 om att förhindra resor till områden för att delta i terroristkrig och finansiering och organisering av resor? Vi jobbar med PNR, alltså personuppgifterna, passfrågan och så vidare.

Därutöver handlar det – det är helt korrekt – om hur vi ser till att förebygga så mycket som möjligt. Den förra regeringen utsåg den nationella samordnaren, vilket jag tycker var bra. Hon har nu fått mer resurser och ska få möjlighet att jobba vidare i civilsamhället. Jag ser civilsamhället som en oerhört viktig del. Det är här Sverige har en liten fördel. Vi har ett kitt som inte alla samhällen har; vi är organiserade i kors och tvärs i idrottsföreningar, bridgeklubbar, scoutrörelser och allt. Jag tror att det långsiktigt hållbara är att vi alla som människor verkligen står upp för detta. Då är det bra om alla kan stå upp i den gemenskap där man känner trygghet, och det är ofta i ens egen folkrörelse.

Vi har därutöver påbörjat ett samtal med samfunden om hur vi tillsammans – samhället, politiken och de religiösa samfunden – kan bidra för att hålla ihop detta och visa att det inte finns någon motsättning mellan olika religiösa uppfattningar här. Vi står upp för vårt demokratiska samhälle, och vi tänker göra det tillsammans.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret från statsministern. Detta är som sagt en otroligt viktig fråga, och vi kommer att få anledning att komma tillbaka till den både i Sveriges riksdag och på olika EU-toppmöten. Kampen mot terrorism får självfallet aldrig inkräkta på de värden vi har att försvara. Vi måste hela tiden också jobba förebyggande.

En del i arbetet att skapa ökad rättvisa är, som statsministern nämnde på slutet, att det är självklart att lika lön ska gälla i Sverige oavsett nationalitet. Detta är ett arbete som måste drivas både i Sverige och på den europeiska nivån.

Jag skulle gärna vilja att statsministern sa några fler ord om hur han tänker gå vidare med frågan.

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det var bland annat detta jag tog upp med Juncker. Vi har en gemensam arbetsmarknad i Europa, och det ska vi ha. Vi tror att det är bra. Det tillför ett värde för alla länder. Men då måste marknaden kännetecknas av sjysta villkor så att vi också lever upp till lika lön, om jag nu förstod Marie Granlund rätt, och även lika villkor.

Vi måste få en utveckling som alla människor tror på. Utvecklingen i Europa ska inte vara sådan att några har det jättebra och får det allt bättre

medan några får det sämre. Det skapar grogrund för klyftor i samhället, och det skapar grogrund för en utveckling som vi inte vill ha. Europeiska unionen är till för att alla människor ska kunna förbättra sina liv. Då måste det också synas på arbetsmarknaden.

Låt mig avslutningsvis säga att jag tror att Sverige har en viktig roll att spela i just detta dubbla arbete med både det polisiära och det förebyggande arbetet i civilsamhället. Vår kunskap kommer att vara efterfrågad.

Anf. 6 MARIA PLASS (M):

Herr talman! Statsministern! Sedan statsministern hade samråd med EU-nämnden för en vecka sedan om bland annat terrorism och Ukraina har, precis som statsministern har redogjort för här, ytterligare ett terrordåd inträffat i ett EU-land.

För en vecka sedan talade vi om säkerheten för EU-medborgarna efter det fruktansvärda som skedde i Paris. Nu har ännu ett tragiskt och hemskt dåd inträffat – denna gång i Köpenhamn, som ligger bara ett stenkast från Sverige.

Utifrån diskussionerna på det informella toppmötet och i skenet av vad som har hänt vill jag därför fråga statsministern: Vad i substans tycker statsministern är viktigast att prioritera i samarbetet mot terrorism inom EU?

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Maria Plass tar upp en viktig sak. Hur ska vi prioritera?

Det uttalande som togs av rådet har tre rubriker. Den första gäller hur vi stärker medborgarnas rättigheter. Den andra gäller hur vi jobbar med de förebyggande insatserna. Den tredje gäller hur vi stärker det internationella samarbetet. Det här är globalt, och en global fråga som måste hanteras globalt.

Vad gäller de mer direkt skyddande åtgärderna handlar det bland annat om att se till att Schengenrådets regler implementeras på riktigt. Det är viktigt att vi får till stånd bra regler och att vi får till stånd det vi kallar för PNR, alltså personuppgifter i samband med flygresor. Det handlar om den typen av åtgärder. Men det står också om hur vi förhindrar finansiering av terroristorganisationer. Jag nämnde tidigare i ett svar hur vi ska leva upp till FN-resolution 2178, som bland annat innefattar staternas skyldighet att förhindra och försvåra finansiering av terrorism. Där finns exempelvis pengatvätt.

Den andra rubriken är det förebyggande arbetet. Som jag nämnde tidigare menar vi att samtalet i civilsamhället är oerhört viktigt där. Det gäller bland annat skolorna. Det är därför vi ger Forum för levande historia ett förnyat uppdrag med nya resurser. Vi behöver mer utbildning om våldsextremismen. Och därför måste samordnaren få mer resurser.

Jag är övertygad om att det långsiktigt hållbara är när vi själva ställer oss upp, som människor, och säger ”Detta accepterar vi inte”. Och jag tror att för många är tryggheten att göra det i den förening där man känner sig hemma. Därför ska vi jobba mycket med civilsamhället.

Anf. 8 MARIA PLASS (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern. Jag utgår från att vi i EU-nämnden och i riksdagen får fortsatt information och att EU-nämnden får samråda även i fortsättningen.

Säkerhetsläget är bekymmersamt. Min fråga var också hur säkerhetsarbetet inom EU kan förbättras. Vi är vana vid att se terroristhandlingar långt bort. Nu är de nära oss. Och det är många, bland annat i de judiska församlingarna, som känner sig både oroliga och hotade i dag.

Statsministern tog upp det, men jag skulle vilja veta mer konkret utifrån de diskussioner som pågår i EU, vilket budskap statsministern har till de personer som är oroliga och hotade.

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Budskapet är precis det som Helle Thorning-Schmidt framförde i går kväll i Köpenhamn: Ni som är hotade står inte ensamma. Vi är tillsammans med er. Vi står upp för det demokratiska och öppna samhället, och vi kommer inte att vika en tum från vår demokrati.

Det är klart att inte bara de orden hjälper. Jag tror att det är viktigt att vi ger uttryck för det; jag vet att det är viktigt att vi ger uttryck för det. Men vad mer kan vi göra för skyddet?

I nästan samma stund som det skedde i Köpenhamn eller i alla fall fort efter det som skedde var svensk polis och säkerhetspolis i kontakt med varandra. Och bland annat för samordningens skull ringde jag till Danmarks statsminister för att vi skulle veta att vi har det samarbete som behövs och att vi vidtar de åtgärder vi kan. Det är självfallet meningen att polisen vid det tillfället ska tillföra mer skydd, vilket också skedde. Och det måste ske utifrån polisens konstanta bedömning.

Anf. 10 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen.

Det första vi ska tänka på nu är förstås medkänsla för offren i Köpenhamn och för andra terrorattentat. Det gäller att vi inte skapar ett samhälle där otrygghet, misstänksamhet och rädsla tar överhanden utan att vi nu reagerar på ett lugnt och bestämt sätt med målsättningen att få alla medborgare att känna trygghet. Det bygger på flera bitar. Och en bit som jag skulle vilja fråga statsministern om är att jag vet att vissa länder, särskilt England, har kommit ganska långt i arbetet mot radikalisering. Var det några diskussioner om hur vi kan utbyta bästa möjliga erfarenheter för att lära av varandra på det området? Finns det något mer att säga i fråga om det?

När det gäller övervakning har jag diskuterat de frågorna i många år. Just massövervakning kostar pengar, och vi har begränsat med resurser. Det medför en risk för integritetskränkningar, och man riskerar att få falska positiva träffar. Om man kör en halv miljard européer genom register kommer det – hur bra analytiska metoder man än har för att analysera dessa data – att ploppa ut ett antal misstänkta som är totalt oskyldiga, som hamnar där av en slump och som det kostar pengar att övervaka.

Jag vet att Sverige drev igenom integritetsskydd och respekt för grundlagar på mötet. Vilken reaktion mötte det? Fanns det en känsla av

panik och panikåtgärder, eller fanns det en känsla av förståelse för att den biten är grundläggande för att arbetet mot terrorism ska bli framgångsrikt?

Slutligen undrar jag vilka åtgärder vi planerar att vidta nationellt för att se till att de utsatta grupper som vi kan ha i Sverige verkligen ska kunna känna sig trygga.

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Till att börja med delar jag helt uppfattningen att vi inte får låta rädslan ta överhanden, utan vi måste agera på ett sådant sätt att vi känner en trygghet i grund och botten. Men det är lika bra att vara tydlig med att vi aldrig kommer att kunna se till att det finns ett hundra procentigt skydd. Det kommer alltid att kunna hända någonting. Men vi ska vidta mått och steg så att Sveriges medborgare kan känna trygghet och kan leva ett vardagsliv. Det är precis det som terroristerna vill att vi inte ska kunna göra, utan vi ska vara rädda och oroliga och få ett slutet samhälle. Det gäller för oss att stå upp för ett tryggt samhälle på ett tydligt sätt.

När det gäller radikaliserings har vi på förmiddagen, inom ramen för Säkerhetspolitiska rådet, pratat om att vi har en del att lära av andra länder, inte minst Storbritannien. Men också Danmark har kommit en bit före oss. Därför ger vi nu den nationella samordnaren fler möjligheter. Och vi måste få in mer resurser för att kunna motverka radikalisering.

I fråga om övervakning och integritet ska det ske inom de ramar som finns. I Sverige har vi en bra lagstiftning för att rama in det och ge det en integritetssäker profil, så långt det är möjligt.

Jag upplevde ingen panik på mötet. Men när jag var i Paris kände jag själv att det är klart att man efter ett sådant våldsdåd vill och känner behov av att vidta kraftfulla åtgärder för att det inte ska upprepas. Men jag kände ingen panik på det sättet. Och det visades respekt för Sveriges förslag om att ha med det här och för att det var viktigt för oss att skrivningar om grundlagen kom med.

När det gäller utsatta grupper i Sverige sker dialogen kontinuerligt om vilket skydd som behövs, inte minst mellan polisen och grupperna. Jag har också själv den dialogen med ledarna för trossamfunden.

Anf. 12 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Jag är nöjd med svaren och kan bara tillägga att arbetet inte slutar här. Det börjar.

Sverige kommer under hela processen se till att de lagar vi får är kostnadseffektiva och skyddar integriteten. Det är det arbetet vi har framför oss nu. Vi har påbörjat arbetet, och det är bara att kämpa på.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag kan bara instämma i Carl Schlyters slutsatser.

Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporten från det informella Europeiska rådet.

Det är lätt att instämma i fördömandet av ännu en terrorattack mot det fria ordet, mot tolerans, mot respekt, mot frihet för olikheter, yttrandefrihet och religionsfrihet – denna gång i Köpenhamn. Demokratins väg är vår,

och vi ska såklart stå upp för det öppna samhället, de grundläggande värdena och våra rättigheter.

I dag besöker president Putin Ungern. Det gör han strax efter Europeiska rådets möte där ni bland annat diskuterade insatserna i Ukraina. Vilket medskick gav ni Ungerns premiärminister Orbán inför hans träff med president Putin?

Jag skulle också vilja höra vad som avses med de insatser som nu planeras för att stärka trycket för att fredsavtalet ska hålla. Är det ytterligare sanktioner som ni är beredda att vidta och som planeras, eller är det dessutom andra åtgärder i förlängningen?

En helt annan del av det som ni enades om är vårt södra grannskap. Syrien och Libyen omnämns och i det sammanhanget också behovet av omtänkande för att hitta andra sätt att möta det som händer där. Jag skulle gärna vilja höra vad statsministern avser och vad Europeiska rådet avsåg när det gäller detta omtänkande.

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad gäller Orbán och eventuella medskick gör vi inte sådana när vi har bilaterala möten. Men jag tycker att vår gemensamma position är ett medskick som är tydligt nog. Jag nämnde i min inledning att det känns tryggt och starkt att vi har en gemensam position och enighet om vad som ska vidtas om det behövs – om än inte konkret.

Det pågår förberedelser för ytterligare sanktioner. Den lätta delen är självfallet den listning som sker av personer och som kom efter det förra beslutet, alltså de 19 personerna och de nio så kallade enheterna. Det är egentligen den enkla delen. Den andra delen omfattar ekonomiska sanktioner som mer vetter mot finansbransch, energibransch och så vidare. Förberedelsearbetet pågår hela tiden, och det finns beredskap för att ta upp de diskussionerna igen. Ingenting är beslutat i den delen, men det finns en beredskap för att ta upp diskussionerna om vi skulle se ett tydligt brott mot vapenvilan eller andra brott mot överenskommelsen. Beredskapen finns alltså, men frågan måste först upp på Europeiska rådet för beslut.

Vad gäller Syrien och Libyen kan vi dagligen och stundligen läsa om IS framgångar i Syrien, som så att säga är originalet, men också i Libyen. Där finns både IS-grupper och andra terroristgrupper. Därför behöver vi fundera på hur man till att börja med skapar fred, hur man kommer bort från våldet. Syrien är ett förskräckande exempel på hur miljoner människor lider, och det gäller även Libyen. Det visar sig att det inte räcker att en regim försvinner, utan man måste tänka ett steg till, nämligen vilken regim som faktiskt tillkommer.

Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Tack för svaret, statsministern! När det gäller Ukraina är en av de tydliga frågorna den om gas och gasleveranser från Ryssland. Vi vet att president Putin, som i dag är i Budapest, har med sig gasvapnet i portföljen. I den strategiska diskussion som jag utgår från att stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet har om hur man ska möta Ryssland borde den frågan ha varit uppe. Solospel har vi sett många gånger, inte minst rörande gasfrågor. Det tjänar inte den gemensamma hållningen till Ukraina. Jag förvånas över att den frågan inte diskuterades.

Låt mig säga något kort om Libyen. Strategiskt omtänkande talas det om i den gemensamma slutsatsen. Det strategiska, vad innebär det?

Prot. 2014/15:61
17 februari

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det var inte så att vi inte diskuterade hur vi ska ta oss vidare i utvecklingen av sanktioner; i så fall uttryckte jag mig fel, Kerstin Lundgren. Men nej, vi diskuterade inte vilka konkreta förändringar som ska göras i sanktionerna. Det Europeiska rådet gjorde var att ge ett uppdrag att fortsätta att förbereda ytterligare sanktioner, så att om, och i så fall när, en sådan situation uppstår ska det finnas förberedda förslag. Det är så det går till. Vi sitter inte och diskuterar exakta förslag, men vi förväntar oss att när vi behöver dem så finns de på plats.

När det gäller Syrien och Libyen är det alldeles uppenbart efter alla dessa år att det behövs någonting nytt, men det fanns inte tid på detta informella möte att på djupet gå in på vad det ska vara. Vi kan alla se att någonting annat behövs eftersom vi har så många oroshärdar i hela Mellanöstern och i Nordafrika.

Anf. 18 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! I slutsatserna från Europeiska rådet har det skett en tydlig förbättring på en viktig punkt. Jag tog vid EU-nämndens sammanträde inför rådsmötet upp att det är viktigt att slå fast att svenska grundlagar gäller i förhållande till yttrandefrihet på internet. Jag skulle vilja gratulera regeringen till att de fick igenom en tydlig skrivning om det i slutsatserna. Det är viktigt att vårda den framöver, när den konkreta lagstiftningen kommer.

Däremot är det inte lika upplyftande med skrivningen om PNR-uppgifter. Det bygger på att man ska ha en massregistrering av personer som inte är misstänkta för brott. Jag menar att det strider mot grundläggande rättsprinciper.

Den stora fråga som EU står inför den här veckan, och som är en sorts existentiell fråga gällande vilken sorts union EU ska vara, är hur man kommer att hantera den grekiska ekonomiska, och humanitära, krisen. Här delas EU ganska tydligt upp. Det finns företrädare som inser, och säger, att den nuvarande politiken med extrema åtstramningar har misslyckats. Det är en social katastrof och en humanitär katastrof, och dessutom är det ett nationalekonomiskt magplask av mäktiga dimensioner. Ledare runt om i EU går ut och säger det tydligt.

Andra håller emot och säger att man måste fortsätta att skära ned ännu mer trots att man vet att det knappast lär göra det möjligt för Grekland att kunna betala sina skulder. Till och med president Obama i USA har sagt att man inte kan få ett land att krympa sig ur en ekonomisk kris. Grekland måste få en politik som gör att de får tillväxt och investeringar.

När jag frågade dig om det på EU-nämnden, Stefan Löfven, valde du att glida undan. Jag undrar: Har inte Sveriges statsminister en åsikt om Grekland? Vill Sveriges statsminister att man ska sträcka ut en hand till det grekiska folket, ge dem en chans att komma vidare och få igång hjulen, eller vill man föra den hårda nedskärningspolitik som förts hittills? Jag tycker att Sveriges röst saknas i den här för EU så avgörande debatten.

*Återrapportering
från Europeiska rådets
möte den 12 februari*

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller förbättring avseende grundlagen är jag stolt över det. Det ger oss det stöd vi behöver när vi ska implementera det vi behöver göra i Sverige.

PNR har vi helt enkelt olika uppfattningar om. Vi använder PNR framgångsrikt i dag när det gäller droghandel och trafficking av människor. Därför tycker jag att vi självfallet också ska använda den när det gäller terrorism. Det ska självfallet ske inom rättssäkra ramar. Det ska finnas en kontroll. Vem som helst ska inte kunna använda den. Det behövs också en process för hur man ska komma över uppgifterna. De får inte lagras hur som helst. Alla får inte del av dem och så vidare. Den balansen ska vi ha.

Vad beträffar den ekonomiska krisen har Sjöstedt inte riktigt rätt, enligt min uppfattning. Jag sa vad jag tyckte om Grekland, och hela Europa behöver självfallet både investeringar och en skjuts framåt för att vi ska få igång jobben och tillväxten. Det är helt uppenbart. Men vi kommer inte ifrån att det också behövs andra åtgärder. Det är inte alla länder som vidtagit de åtgärder som de kom överens om att de skulle vidta när de fick ett massivt stöd från den omgivande världen. Därför säger de som varit med och stött Grekland, bland annat de baltiska länderna, Spanien och andra som vidtagit tuffa åtgärder: Nu har vi gjort det, och nu förväntar ni er att vi ska säga att det blir massiva lättnader för er.

Nej, det går inte. Jag nämnde vid EU-nämndens möte specifikt det faktum att Grekland inte självt orkar ta in skatt. Är det då okej att säga att man visserligen inte tar in den skatt man borde ta in men att man gärna vill ha hjälp av andra? Nej, det är inte okej. Här är det fråga om en balansgång. Grekland och hela Europa behöver mer av framtidstro och stimulans, men det är också ordning och reda i våra finanser som gäller.

Anf. 20 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret, även om jag inte tycker att det blev helt klart vad gäller Grekland den här gången heller. Möjligen gjorde svaret mig förvirrad på en högre nivå.

Grekland har enorma problem med klientelism och skattesystem som inte fungerar. Det är precis det som den nya regeringen håller på att ta tag i. Den stora frågan är om Grekland kan komma ur sin kris om de inte får sina lånevillkor omförhandlade. Det är en ja- eller nej-fråga. Vill man att Grekland ska beviljas en omförhandling eller inte? Där säger politiska ledare i dag vad de tycker, men jag tycker att Sveriges regering smiter undan.

Jag menar att frågan för europeisk socialdemokrati – även om jag inte tillhör den – handlar om ifall det finns en alternativ ekonomisk politik. Har man gett upp tanken på en annan ekonomisk politik än den förhärskande borgerliga monetaristiska politiken där bankerna räddas och smällen tas av välfärden och sysselsättningen? Det menar jag är en viktig fråga för EU:s framtid och en viktig fråga för att kunna forma en bättre politik för dem som nu lider under högerpolitiken.

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag vet inte hur många gånger jag måste säga det, men jag kan säga det en gång till. Kommer Grekland ur detta? Jag kan inte svara

på det. Jag tror inte att någon här kan svara på huruvida de gör det eller inte, för det kräver åtgärder av allehanda slag. Det står framför allt mellan euroländerna och Grekland ifall de kommer att kunna göra upp eller inte.

Vad gäller den ekonomiska politiken kan jag säga en gång till: Vi behöver mer av investeringar, mer av framtidsstro – Hur får vi människor i jobb? – mer av utbildningssatsningar. Det krävs säkert också bostäder. Det behövs i olika doser över hela Europa. Samtidigt måste det ligga på alla medlemsstater att ha ordning och reda, inte minst att ta in den skatt som man faktiskt kan ta in.

Det måste till strukturreformer. Det går inte att komma ifrån att ett problem för Grekland varit att deras kostnadsläge höjts dramatiskt jämfört med omvärldens, och det motsvaras inte av ökad produktivitet. Också strukturreformer behöver alltså genomföras.

Anf. 22 TINA ACKETOFT (FP):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporteringen! Som statsministern sa var helgens attack en attack mot oss alla men kanske särskilt mot den judiska befolkningen, som drabbas dubbelt.

Alla har naturligtvis ett ansvar att stå upp mot de här aktiviteterna och stå för yttrandefrihet och religionsfrihet, men vi som folkvalda har ett särskilt ansvar att agera regionalt, nationellt och internationellt. Som skånsk riksdagsledamot anser jag att ansvaret vilar speciellt tungt på de skånska ledamöterna i detta fall.

Men nu vill jag tala om Ryssland och Ukraina, herr statsminister. Det är inte en konflikt som bara handlar om de territoriella gränserna för Ukraina, utan det är någonting som faktiskt kan kasta omkull hela den geopolitiska balansen som vi haft åtminstone under modern tid. Men Rysslands agerande här är på intet sätt något nytt. I realtid håller delar av Georgien på att införlivas med Ryssland, nämligen Abchazien och Sydossetien.

Folkpartiet välkomnar naturligtvis avtalet om eldupphör. Men vi ser också att utvecklingen hänger på en mycket skör tråd. Precis som statsministern sa pågår i detta nu strider i Debaltseve.

Ansvaret är delat, men den absolut tyngsta delen vilar på Ryssland. Det är det väl ingen som betvivlar längre. Varningar har också utfärdats om att det kommer att ske ytterligare sanktioner från EU:s sida.

Jag vet att statsministern sa att man inte diskuterade detta i detalj. Det är inte så att man lägger upp en beställning från svensk sida om vad vi skulle vilja se för ytterligare sanktioner. Men statsministern kanske ändå har några egna funderingar på hur man måste skärpa sanktionerna mot Ryssland om detta fortsätter.

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar mycket av Tina Acketofts beskrivning. Det man kan befara, med hänvisning till sådant som redan har hänt, är att det blir en frusen konflikt. Det finns ett antal sådana, även i Moldavien med Transnistrien. Det finns en stor oro för detta, och det är därför det är så oerhört viktigt att EU nu står upp enigt. Jag känner styrkan i att vi har beredskap för fortsatta ekonomiska sanktioner.

Jag försökte säga tidigare att jag tror att den enklare delen är listningen, att man lägger till ett antal personer. Den andra delen rör bland annat

finansmarknaden. Det har vi pratat om, och jag hoppas att jag nämnde det. Hur kan man göra starkare ekonomiska sanktioner som drabbar finansmarknaden liksom energimarknaden för Ryssland? Det är två exempel som har nämnts. Det är där förberedelser pågår för ytterligare sanktioner. Vilka det i detalj kommer att vara får vi höra förslag på.

Att förberedelser pågår är ett viktigt besked också här hemma i Sverige. Det är inte så att det inte händer något. Vi följer självfallet detta väldigt noga. Jag fick så sent som i går kväll en dragning om det militära läget på marken. Om det behövs ska vi vid en dramatisk situation ha kunskap om hur det ser ut på marken. Det är precis som jag sa tidigare: Eventuella förändringar i sanktionsbestämmelserna och sanktionsåtgärderna ska vara föranledda av riktiga förändringar på marken och inte bara av att man undertecknar ett avtal.

Anf. 24 TINA ACKETOFT (FP):

Herr talman! Vi är säkert överens om att det är agerandet som bestämmer, inte vad man säger och tycker.

Jag tror att den absolut viktigaste signal vi kan skicka, utöver att EU står enat mot Ryssland, är att enskilda nationer vid vartenda möjligt tillfälle markerar vilken avsikt vi har när det gäller Ryssland. Ryssland ska inte blanda sig i någon annan nations politik, och det gäller kanske speciellt försvarspolitik.

På EU-nämnden före toppmötet sa statsministern att det inte finns någon militär lösning på konflikten i Ukraina. Självklart måste det till humanitära insatser och så vidare i mycket högre grad än vad som skett hittills. Men frågan är ändå om vi inte kanske småningom kommer i en annan situation; till exempel överväger nu USA att utrusta den ukrainska armén med vapen för att skicka en skarp signal till Ryssland. Nu föreslår jag inte vapen från svensk sida, men däremot samma slags insatser som vi gjort direkt för kurderna i norra Irak, där vi går in med militärt bistånd i form av rådgivning.

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är allom känt att olika nationer vid olika tillfällen har uttryckt lite olika förtjusning i sanktioner, om jag uttrycker mig diplomatiskt. Men jag har på senare tid upplevt att det finns en större samsyn om allvaret i detta och om att Rysslands agerande inte förtjänar någonting annat än en handfast reaktion. Det tycker jag mig se.

Vad gäller militärt stöd och militära insatser kan jag säga att Merkels och Hollandes ansträngning grundades på Porosjenkos upplevelser i Ukraina av att våldet måste få ett stopp. Porosjenko beskriver hur han sett ett litet barn på tre år utan händer och säger att man måste få stopp på detta våld. Det är den vägen som prövas, och den måste prövas i botten. Sker det något annat får vi pröva situationen igen, men det är det som fullföljs nu.

Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Jag kan inte annat än instämma i det statsministern har uttryckt här om bestörtningen över det som hänt i Paris men nu också senast i Köpenhamn, faktiskt efter det möte vi hade med statsministern inför Europeiska rådet. Om man tittar

på scenarierna kan man säga att det har varit ett angrepp på yttrandefriheten men också på den judiska befolkningen och den judiska gruppen. Det är mycket allvarligt.

Det som finns med i rådsslutsatserna om att man ska respektera mänskliga rättigheter och rättsprinciperna är väsentligt. Det är viktigt att vi inte blir våldets egna fångar i de handlingar vi gör i samband med det här.

Inför mötet uttalade sig statsministern om en av de punkter som handlar om samordnade kontroller och databaser för stärkt kontroll av de yttre gränserna. Jag uppfattade det som att statsministern sa att vi i Sverige drar passen och gör kontrollerna på ett bra sätt när man ska resa med flyg. Men i morse på radio uppfattade jag att så inte alls är fallet utan att Sverige inte uppfyller det här direktivet. Jag skulle vilja få en kommentar om hur statsministern anser att Sverige kan göra mer för att uppfylla EU-direktivet.

Sedan vill jag säga något om den judiska gruppen. Det finns en punkt om att intensifiera den interreligiösa dialogen. I går på tv var det en kvinna från den judiska gruppen som sa att vi behöver mer dialog mellan kristna, muslimer och judar. Vad tänker sig statsministern att Sverige konkret ska kunna göra för att få en ökad säkerhet för den judiska gruppen men också för att få en bättre interreligiös dialog mellan de olika grupperna och jobba med det som man här för fram om att förebygga radikaliserings och värna om de viktiga värden som vi vill stå upp för?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Désirée Pethrus tar upp en viktig fråga om vad Sverige gör. Uppfyller Sverige det vi säger att vi gör? Ja, vi är ett land som ”swipar” passen när vi så att säga utgör yttre gräns i Schengenområdet. Det som sas i radioinslaget var bland annat att det inte skickas direkt till polisen. I det här fallet finns det, enligt vad regeringen anser, inte något hinder i lagstiftningen, utan vi har möjlighet att sköta detta på ett annat sätt. Vi får helt enkelt kontinuerligt följa upp det och se till att vi gör det vi kan göra inom lagens märken. Men vi är nog ett av få länder som använder den tekniken. Jag tycker att det borde vara fler. Det är ett av många sätt att höja säkerheten.

När det gäller dialogen kan jag säga att jag som oppositionsledare hade två väldigt bra samtal med representanter för de judiska, muslimska och kristna samfundet. Vi utgick från hur vi kan utgöra bryggor tillsammans för att vi inte ska hamna i en situation där religion ställs mot religion eller folkgrupp mot folkgrupp. Jag tror att samfundet har en väldigt viktig roll att spela, inte bara inom ramen för sina egna samfund utan i samhället i stort. Jag tror mycket på det. Därför träffades vi förra onsdagen för att fortsätta diskussionen. Vi tar gärna vid och stöder den mycket fina kampanj som man har startat: Vägra hata! Det tycker jag är en utomordentlig kampanj som vi kan hjälpa till att sprida i civilsamhället. Men därutöver håller vi just nu på att fundera över vad vi politiska företrädare kan göra mer tillsammans med inte minst de religiösa samfundet för att sprida budskapet ytterligare.

Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret. Jag hoppas att vi kan göra mer för att stärka kontrollen av de yttre gränserna. Det är en del. Den andra del som jag tog upp var vad vi kan göra internt i Sverige, vilket också är viktigt.

En annan fråga handlar om att statsministern sa att det är viktigt att EU är enigt när det gäller Ryssland och hur vi ska agera mot Ryssland.

Man känner sig lite osäker när man ser olika medieuppgifter här i Sverige. Är vi eniga i Sverige? Är ens regeringen enig om hur vi ska agera gentemot Ryssland?

Det är viktigt att statsministern ger oss en kommentar om hur vi ska stå enade mot Ryssland och ha en stark och tuff hållning – att Ryssland inte kan diktera hur Sverige ska göra flygövningar tillsammans med Natoländer – men också om hur vi ska agera i fråga om sanktionsregimerna. Jag skulle vilja ha ett förtydligande av statsministern: att vi står eniga mot ryska angrepp.

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag kan lugna Désirée Pethrus direkt. Tro inte allt som står i Expressen! Det är inte alltid sant.

Ja, Sverige är enigt om hur vi ska agera. Det fall som återges i medierna står i tidningen, men det finns ingen sanning i det.

Vi är fullständigt eniga om hur vi ska agera i EU. Vi eftersträvar enighet i EU, och vi har för Sveriges del gett uttryck för att om det inte blir någon reell förändring på marken, då inte bara tror vi att det är bra utan vill vi att EU går vidare med ytterligare sanktioner. Vi måste stå upp för Ukraina och för Ukrainas rätt att stå upp för sin integritet.

Anf. 30 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Knappt hade Europeiska rådet hunnit avslutas förrän en ny terrorattack skedde i Europa, den här gången i vårt sydliga grannland Danmark.

Gärningsmannen var känd sedan tidigare av den danska säkerhetspolisen, och kriminalvården hade uppmärksammat att han visat extremistiska tendenser. Ändå stod han uppenbarligen inte under tillräckligt stor bevakning för att ett terrordåd skulle kunna undvikas.

Min fråga till statsministern är följande: Kommer regeringen nu att vidta åtgärder för att se till att Säkerhetspolisen i Sverige ges utökade resurser att bedriva exempelvis signalspaning på nätet? Detta så att man kan upptäcka radikaliserade redan innan de begår ett terrorbrott, antingen här eller när de lämnar Sverige för att ansluta sig till terrorsektorer utomlands.

Utgångspunkten måste givetvis vara att hemvändande terrorister ska förlora sitt medborgarskap och utvisas från riket. Men om så inte sker, anser inte statsministern att det är billigare och säkrare att låta personer i riskzonen lagföras och stanna i Kriminalvårdens förvar under en längre tid i stället för att det läggs mer resurser på att övervaka dessa personer senare?

För oss sverigedemokrater har det högsta prioritet att garantera våra svenska medborgares säkerhet och skydda dem från terrorbrott här i Sverige liknande dem vi nu har sett både i Frankrike och i Danmark. Men då krävs det mer konkreta och mer repressiva åtgärder, inte fler bridgeklubbar som statsministern talade om nyss. Och de här åtgärderna krävs i dag, inte i morgon.

Vår egen rikspolischef Dan Eliasson har nyligen talat om att marginalerna är väldigt knappa och att det saknas resurser. Därför vore det intressant att höra vad statsministern tänker vidta för konkreta åtgärder.

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller resurser är det precis så som sas. Det kom upp i går, och regeringen har inte hunnit bereda det.

Vi kommer att se över det resursbehov som finns. Det kan handla om omfördelning av resurser, om att styra om resurser och om mer resurser. Regeringen måste få återkomma till när vi ska göra det.

Vi har hela tiden kontakt med myndigheterna för att det ska finnas skydd för de personer och andra skyddsobjekt som behöver det. Det sker här och nu.

Däremot är det viktigt att ha båda perspektiven. De repressiva, polisiära åtgärderna behövs. Men att underskatta civilsamhällets betydelse i detta är ett grovt misstag, enligt min uppfattning. Det som på sikt kommer att göra skillnad är om vi som individer står upp för demokratin eller om vi inte gör det. Jag menar att där måste hela civilsamhället engageras. Man kan göra sig lustig över olika organisationer, men för mig är det här allvar. Vi måste se till att få med hela samhället.

Därutöver ska vi vidta de skarpa åtgärderna, ja. Vi gör det här och nu; vi ser över dem här och nu.

En fråga som har diskuterats länge är signalspaning. Det är bara det att den har sina problem ur rent rättssäkerhetspolitiska aspekter.

I dag är det inte okej att använda signalspaning i bevisföringen i ett åtal i domstol eftersom vi har den grundläggande regeln i Sverige att allt som anförs emot en ska man kunna se var det kommer från och använda för egen del. Det kan man inte om det har förekommit egen signalspaning.

Detta är inte besked att vi inte ser över frågan. Vi gör det. Vad jag försöker understryka är att detta är behäftat med särskilda problem och att det måste utredas noggrant.

Anf. 32 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Tack, statsministern! Självklart behöver vi andra åtgärder, även förebyggande åtgärder. Men från Sverigedemokraternas sida menar vi att regeringen lägger alldeles för mycket vikt vid de förebyggande åtgärderna.

Vi hörde talas här om interreligiös dialog. Vi hörde talas om en kampanj, Vägra hata! Vi har tidigare hört Mona Sahlin, som är utsedd av regeringen att ta hand om de här frågorna, tala sig varm för jobb och gratis terapi till de här islamisterna som spränger människor i bitar och skjuter ihjäl dem i huvudet.

För mig är det en skam att vi inte kan tala om de mer konkreta och repressiva åtgärder som behövs i detta mycket akuta läge. I vårt sydliga grannland Danmark hände detta häromveckan. När kommer det att hända i Sverige – igen? Vi har redan haft en incident på Drottninggatan. När kommer det att hända, och när kommer svenska liv att gå till spillo?

Jag tycker faktiskt att regeringen inte tar den här frågan på allvar. Jag emotser de kommande lagstiftningsförslagen på området.

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Då ska jag återigen påminna Pavel Gamov om att det finns två perspektiv på detta.

Det ena är det förebyggande. Det är viktigt. Vi kommer att stå upp det eftersom det är det som på sikt kommer att göra skillnad.

På kort sikt är det de mer repressiva och polisiära åtgärderna som gäller. Det är därför vi ser över PNR-möjligheterna och de brister som finns vid passkontroll. Det är därför vi ser över möjligheterna att begränsa finansiering av terrororganisationer och terroraktiviteter. Det är därför vi ser över hur vi ska begränsa möjligheterna att resa till dessa konflikter.

Vi har en mängd sådana förslag som håller på att beredas av just det skälet att man måste ha båda perspektiven i huvudet när man diskuterar det här. Det är det som kommer att göra skillnad, inte bara det ena perspektivet.

Anf. 34 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Många av de frågor som har varit uppe för diskussion på Europeiska rådet, såsom krisen i Ukraina, situationen i Mellanöstern med IS, Daesh, och inte minst situationen i Grekland är frågor som påverkar det ekonomiska läget.

Det ekonomiska läget är synnerligen instabilt. Det är en beskrivning som statsministern höll med om när statsministern senast var i EU-nämnden. Nu är Europa inne på sitt sjunde år av ekonomisk instabilitet, och jag har några frågor med anledning av det.

Den första frågan är hur statsministern anser att Sverige och Sveriges ekonomiska situation står sig i relation till övriga europeiska länder.

För det andra nämnde statsministern här tidigare att det handlar om investeringar och framtidstro men samtidigt om offentliga finanser i balans. De här två sakerna står i mångt och mycket mot varandra, så jag skulle vilja veta vad statsministern anser vara viktigast för Sveriges vidkommande – stabila statsfinanser eller investeringar.

För det tredje undrar jag om den investeringsplan som EU-kommis-sionen har tagit fram, Junckerplanen. Jag skulle vilja veta vad statsminis-tern gör för bedömning av de ekonomiska effekterna av den investerings-planen. Det är ju inte tänkt att vara några nya pengar, så att säga. Det finns ganska mycket forskningsstöd för att den typen av åtgärder inte fungerar särskilt väl.

För det fjärde: Om investeringsplanen inte kan finansieras inom ramen för EU-budgeten, är statsministern beredd att låta svenska skattebetalare ...

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Den absolut sista frågan är jag inte säker på att jag hörde riktigt. Men jag tror att jag kan svara på den direkt. Det som ska göras som innebär förändringar inom EU-budgeten får betalas inom EU-budgeten. Vi ska inte tillföra mer, om det var det som avsågs, och det har vi varit tydliga med.

Sveriges ekonomiska situation i förhållande till övriga EU är bättre. Det är ingen tvekan om det. Vi har en lägre statsskuld. Det tror jag är tydligt för alla. Vi har dock ett problem med ett underskott som vi måste beta av. Vi ligger lite mediokert till vad gäller sysselsättning. Det är många

som har lägre arbetslöshet än vi, och vi har lägre än andra. Där är vi alltså lite mediokra, lite mitt i. Jag vill att vi ska vara bäst.

Vad gäller investeringar kontra ordning i finanserna ser jag inte den motsättningen över huvud taget. Ja, om man gör fel blir det så, men det är inte så att investeringar ger sämre statliga finanser per automatik. Jag menar att finansiering måste till för att vi ska få ordning på de statliga finanserna. Vi ska göra rätt investeringar i infrastruktur, i utbildning och i bostäder för att människor ska kunna komma i arbete och för att ekonomin ska fungera. Jag ser alltså inte alls den automatiska kopplingen. Men jag vill vara noga med att betona att man måste se till att man har råd med det man gör.

Sedan gäller det Junckerplanen. Vi har uttryckt från början att vi inte tror att det är lösningen med stort L, att det är det som kommer att göra hela skillnaden. Men jag har uttryckt mig så här: Jag tycker att det är bra att det görs försök. Och vi behöver definitivt mer investeringar. Kan man hitta det sättet att blanda samhällliga pengar med privata pengar, låt oss göra det försöket. Vi får se hur det kommer att falla ut.

Anf. 36 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag blir lite konfunderad när statsministern säger att Sverige har medioker sysselsättning. Sverige har Europas högsta sysselsättning. Sverige ligger relativt bra till när det gäller arbetslösheten, även om det finns flera länder som har en lägre arbetslöshet än vad Sverige har.

Strategin för tidigare socialdemokratiska regeringar har varit att lösa problemet genom att slussa ut människor från arbetsmarknaden. Därför blir jag lite konfunderad över det svar som statsministern ger här. Menar statsministern att Sverige har en medioker sysselsättning?

Sedan tycker jag att det är positivt att statsministern ger beskedet att Junckerplanen inte ska finansieras av medlemsstaterna. Kan statsministern garantera att det inte blir så?

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är upp till medlemsstaterna själva att fatta beslut om de vill vara med i det här eller inte. Det får var och en bestämma själv, helt enkelt.

Vad gäller arbetslösheten – det var det jag tryckte på – är vi mediokra i många avseenden. Vi har inte lägst arbetslöshet. Vi har alldeles för många som är långtidsarbetslösa. Vi har alldeles för många ungdomar som går arbetslösa. Vi har alldeles för dålig matchning på arbetsmarknaden.

Vi ser listan på både så kallade LO-kollektivjobb och akademiska jobb. Vi ser listan över var vi har brister. Men hittills ser vi för lite utbildning för att komma till rätta med de bristerna. Det är därför regeringen kommer att se till att investera i utbildning, så att matchningen fungerar mycket bättre och så att företagen kan få tag i den arbetskraft som de vill ha men som de i dag inte får tag i även om människor går arbetslösa. Vi har mycket kvar att göra. Och det här kommer regeringen att investera i.

Anf. 38 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporteringen! På EU-nämndens möte förra veckan, när statsministern deltog, var det många frågor från oss ledamöter på just temat integritet och hur vi ska förena en stark lagstiftning som är effektiv när det gäller terrorbekämpning med våra grundläggande mänskliga fri- och rättigheter: yttrandefrihet, religionsfrihet och så vidare.

Jag är väldigt glad över att statsministern och Sverige har haft framgång i diskussionen när det gäller friheten på nätet och att det nu blev tydligt i det uttalande som gjordes från Europeiska rådet att den typ av åtgärder som man skulle vilja vidta för att få bort material på internet som kan stimulera eller leda till extremism måste vara i enlighet med våra grundlagar. Det är en självklarhet, naturligtvis.

Men frågan är: På vilket sätt skulle man då kunna vidta åtgärder som är effektiva mot terrorismen och som samtidigt respekterar respektive lands grundlagar? Fördes det några sådana diskussioner?

Sedan förstod jag att den främsta diskussionen på rådet handlade om hur Minskavtalet skulle implementeras. Vid sidan av hot om ytterligare sanktioner gentemot Ryssland undrar jag: På vilket sätt kan EU och EU:s medlemsstater agera för att avtalet ska verkställas och efterlevas? Vi ser ju, som statsministern nämnde, fortsatta väpnade konflikter i flera delar av Ukraina i dag.

Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Johan Hultberg frågade på vilka sätt vi kan vidta de här åtgärderna. Vi håller på att utarbeta dem. Jag kan ge några exempel.

Det handlar om dem som är kopplade till, som jag sa tidigare, resolution 2178. Det har att göra med hur vi förhindrar människor att resa till de här områdena för att delta i terrorism. Men det handlar också om finansieringen, och där ingår kampen mot den ekonomiska brottsligheten liksom kampen mot penningtvätt. Det handlar om möjligheten att organisera den här typen av aktiviteter.

PNR är ytterligare ett exempel. En översyn av våra regler för passen görs just nu, för det är för många pass som kommer bort och alldeles för många pass för en och samma person, av någon konstig anledning. Det måste självfallet åtgärdas.

Det är exempel på den listan. Jag hoppas att det tydliggör detta.

Frågan om implementeringen diskuterades under kvällen. Där var budskapet från Sveriges sida: Vi måste få besked. Hur skulle vi kunna bidra i implementeringen? Men om jag tar medlemsstaterna som helhet handlar det om en hel rad saker. Det handlar om hur vapenvilan ska kunna övervakas på ett bra sätt. Det är inte säkert att vi kan bidra där. Det kanske andra gör bättre. Men det sträcker sig ända bort till den dag då vi förhoppningsvis har gränskontrollen i funktion, vilket i sig kommer att vara en mycket svår operation. Hur ska det då efterlevas? Hur ska vi landa och se till att komplettera insatser från OSSE med EU, respektive medlemsstat och andra krafter? Det finns en hel rad saker att göra. När det gäller implementeringen av decentraliseringen i fråga om de två regionerna är det ett politiskt hantverk som måste till.

Vi kan säkert bidra på flera sätt.

Anf. 40 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Det är jätteviktigt, som statsministern har varit tydlig med under återrapporteringen, att EU står enat mot Ryssland och den aggression som man de facto utövar. Jag blev faktiskt en aning upprörd här när de socialdemokratiska ledamöterna skratade åt de uppgifter som har framkommit i Expressen när det gäller de svenska diskussionerna med Ryssland. Jag har nämligen svårt att se en anledning till att den svenska kabinetssekreteraren över huvud taget diskuterar övningar med den ryska ambassadören. Det får statsministern gärna kommentera.

Vid EU-nämndens möte förra veckan lyfte min kollega Tina Acketoft, tror jag att det var, från Folkpartiet frågan om hur vi från EU:s sida kan stötta det ryska folket. Vi vill ju vara tuffa mot den ryska regimen, mot Putin, men samtidigt stödja det ryska folket. Fördes det några diskussioner om hur man till exempel kan underlätta för vanliga ryssar att resa och komma i kontakt med omgivningen utanför Ryssland?

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Först gäller det Sverige och Ryssland och det som står i kvällstidningarna. Nej, jag har ingen större lust att kommentera det. Det som är fabler i kvällspressen är det ingen större vits att kommentera. Att den svenska regeringen däremot har kontakt även med ryska ambassadören är helt naturligt. Men en fabel i kvällspressen tänker jag inte ägna så mycket tid åt, utan jag håller mig till det som faktiskt gäller och det som är sanningen.

Sedan delar jag helt Johan Hultbergs uppfattning, herr talman, vad gäller stöd till det ryska folket. Det är en väldigt viktig distinktion som Johan Hultberg tar upp. Det här är inget som vi gör mot det ryska folket, Ryssland som nation, utan det är den ryska nationens ledning som gör någonting. Vi nämnde några ord om det också. Vad kan komma att behöva göras? Vad kan göras inom ramen för kulturarrangemang och andra sådana arrangemang för att vi ska behålla precis den kontakten med det ryska folket?

Anf. 42 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Mycket har sagts i dag, och många frågor har hunnit ställas, bland annat om pass. Jag ska fortsätta att ställa de frågorna.

Man beräknar i dag att ungefär 4 000 personer från Europa reser och deltar i strider under IS fanor. Många av dem bär svenska pass. Vi vet också att extremt många svenska pass försvinner. Det finns exempel på personer som hämtar 18–19 pass per år.

Med anledning av detta ställde jag frågor till statsministern inför Europeiska rådet just om säkra gränspassager och hanteringen av pass. Det är inget fel på svenska pass, men de är åtråvärda och värda mycket pengar därför att man kan komma in med ett look-alike-utseende.

Min första fråga är: Tog statsministern upp detta, och vad fick han för svar vad gäller en säker gränspassage in till Europa?

Min andra fråga gäller det förebyggande arbetet, rekrytering och avprogrammering av den som vill börja med terroriståtgärder. England har nämnts som ett exempel. I går var det på radion ett program om den ideella organisationen Active Change Foundation i England. Den drivs av Hanif

Qadir, som själv har erfarenhet av att ha deltagit i verksamhet som han nu anser att han inte borde ha deltagit i.

Han har varit i Sverige många gånger, och hans erfarenheter av Sverige är att vi inte gör någonting. Ni går på konferens, säger han. Men jag kommer gärna tillbaka till Sverige om ni sätter igång med ett riktigt arbete.

Min fråga till statsministern är: Kommer det att bli ett arbete med de utökade resurserna till den nationella samordnaren, eller blir det fler konferenser i Sverige?

Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller passen kommer en utredning att redovisa sitt arbete den 2 mars om precis detta. Vi har som jag sa tidigare ett problem med att för många pass försvinner, dessutom för samma person ett antal gånger. Det finns också ett system där man hyr ut sitt pass till look-alikes som kan använda detta pass och resa obehindrat. Det är naturligtvis icke acceptabelt.

Det finns två perspektiv på detta när det gäller lösningar. Det ena är EU:s lösning som också kom med i rådsslutsatserna, och det är att vi generellt sett måste förbättra de befintliga regler som finns. Vi diskuterade inte detaljerat hur passproblematiken ska lösas, men det finns med som ett område där vi har anledning att stärka och förbättra samarbetet.

Det andra är våra egna regler, och de diskuteras inte i EU. Som jag sa tidigare swipar vi våra pass, och vi ser inga hinder för polisen att ta del av detta. Behöver man ha någon bättre hantering mellan det som sker vid gränserna och polisens möjligheter att använda det så får vi se över det. Vi bedömer inte att det finns några lagliga hinder för att utveckla det arbetet.

Vad gäller rekrytering behöver det utvecklas. Det är ställt utom allt tvivel. Det kommer att bli färre konferenser än under den förra regeringens tid. Det kan jag säga. Samordnaren har fått mer resurser av ett skäl, och det är att vi ska ha ett bättre konkret samarbete med civilsamhället och komma vidare.

Jag ser idrottsrörelsen som en alldeles utmärkt aktör för detta, för vi måste få till detta samtal med civilsamhället. Det är därför de får mer resurser och fler befogenheter, och samordnaren kommer att återkomma med konkreta förslag på vad som ska göras.

Anf. 44 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Då ser jag fram emot att vi får se ett konkret arbete också när det gäller det förebyggande arbetet. Dialogen är viktig, men det krävs också ett konkret arbete med de ungdomar som har hamnat i den här situationen och inte bara människor som pratar om ungdomarna. Det behövs ett aktivt arbete; det är det budskap man skickade från London. Jag hoppas därför att statsministern är beredd att ta till vara de erfarenheter som finns från andra länder där man har varit någorlunda lyckosam.

När det gäller passen hoppas jag att regeringen återkommer och tar en allvarlig diskussion i Europa. Ska Schengensystemet vara robust måste vi ju kunna lita på att våra pass de facto inte kan missbrukas därför att andra länder inte lever upp till den överenskommelse som Schengen innebär.

Därför hoppas och förutsätter jag att regeringen tar ett initiativ i frågan i fortsättningen och försätter rent av bilateralt tar en diskussion med de länder som är de största syndarna.

Jag hoppas, herr talman, att vi även med den här regeringen i fortsättningen kan se fina flygövningar i norra Sverige med deltagande av flera olika länder.

Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Budskapet är att vi absolut ska ta till oss och förbättra det som görs bättre i andra länder. Vi ska inte tro att vi är bäst på allting. Vi har att lära, och där är Storbritannien ett sådant exempel när det gäller förebyggande arbete och att få extremist- och våldsbenägna ungdomar att välja en annan väg. Danmark är ett annat exempel som har nämnts på senare tid. Detta vill vi göra i samarbete med dessa länder.

När det gäller passen hänvisade jag till det som står i det här dokumentet: "full use be made of the existing Schengen framework to reinforce and modernize external borders' controls". I det ligger bland annat passfrågan. För mig är det alldeles självklart att om vi har ett Schengenområde som syftar till att vi ska kunna resa fritt inom det, då måste vi faktiskt respektera och upprätthålla gränskontrollen vid den yttre gränsen.

Anf. 46 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporteringen! Är det statsministerns bedömning att Europa för närvarande förenas när det gäller Ukrainakrisen och terrorismen medan Europa splittras i fråga om Grekland?

Bedömer statsministern att Sverige står väl rustat för att hantera eventuella kriser som kan uppenbara sig och drabba vårt samhälle från dessa reella utmaningar?

Anf. 47 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Enigheten kring Ukraina bedömer jag finns där. Som jag sa tidigare har vi hört från tid till annan att olika regeringschefer och även statschefer har uttalat sig med lite olika styrka vad gäller exempelvis sanktioner. På det senaste mötet var det dock ingen lång diskussion för att komma fram till att vi skulle fortsätta att vid behov utveckla sanktionerna.

I vad mån EU är delaktigt när det gäller Grekland är en annan diskussion som pågår. Grekland har fått till på fredag på sig att svara på det erbjudande som de andra euroländerna gav, om jag är rätt underrättad. Vad det kommer att resultera i är alldeles för tidigt att säga.

Vi har generellt sett, och det är ingen diskussion som jag upplever har med Grekland specifikt att göra, en balansgång mellan å ena sidan den satsning som behövs som jag nämnde tidigare – det handlar om investeringar, att förbättra utbildning och jobbmyndigheter inte minst för ungdomar, det vill säga det som är offensivt, pekar framåt och ger framtidstro – och å andra sidan det alldeles grundläggande behovet av att länderna har ordning i sina ekonomier. Har vi inte det blir det inte något framtidshopp heller, så det är själva grundplattan. Det som nu diskuteras är vägen dit, och där finns det delade meningar. Jag vill inte säga att det har att göra med Grekland specifikt, utan det är diskussionen som princip som detta rör.

Anf. 48 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Tack, statsministern! Jag ville särskilt lyfta upp Greklands geopolitiska betydelse, som är av stort värde för unionen, inte minst utifrån landets geografiska närhet till de oroshärdar som vi för närvarande ser explodera.

Återigen, det viktigaste i sammanhanget är att statsministern informerar oss om att vi står väl beredda att hantera situationen och oväntade situationer som kan dyka upp om de olika scenarierna kring dessa områden blir annorlunda. Det är viktigt att svenska folket känner trygghet i den situation som landet för närvarande befinner sig i.

Anf. 49 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! I fråga två är Sotiris Delis precis inne på anledningen till att vi bildade det säkerhetspolitiska rådet, nämligen att så gott det är möjligt kunna förutse olika situationer och göra strategiska bedömningar. Detta bygger på att man tar till sig den information som finns från olika underrättelsetjänster och sedan kan dra slutsatser i regeringsarbetet. Det är det som vi har som fast arbetsmetod för att kunna hantera oväntade situationer.

Den andra viktiga slutsatsen att meddela här i kammaren tror jag för egen del är att det vad gäller Grekland inte är så. Vi förstår självfallet Greklands betydelse, och vi vill Grekland bara väl. Vi har ingen anledning att ha någon annan uppfattning än att Grekland och eurogruppen ska komma överens om detta. Men vi är inte part i den förhandlingen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde att *Gunnar Hedberg* (M) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M) under tiden för hennes fortsatta ledighet den 2 mars–30 maj.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade

att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Crister Spets* som suppleant i trafikutskottet och *Monica Tedestam Berglöv* som suppleant i socialutskottet under *Margareta Larssons* ledighet samt

att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Gunnar Hedberg* som suppleant i EU-nämnden under *Ulrika Karlsson* i Uppsalas fortsatta ledighet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i trafikutskottet
Crister Spets (SD)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 17 februari–10 mars* till

suppleant i socialutskottet
Monica Tedestam Berglöw (SD)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 2 mars–30 maj* till

suppleant i EU-nämnden
Gunnar Hedberg (M)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:245

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:245 Statliga jobb som försvinner från landsbygden
av Håkan Svenneling (V)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet och hans maka i dagarna har fått barn.

Stockholm den 16 februari 2015

Finansdepartementet
Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag
Rikard Jermsten
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:250

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:250 Kortare handläggningstider för vapenlicens
av Johan Hultberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 mars 2015.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.

Stockholm den 6 februari 2015

Justitiedepartementet
Anders Ygeman

Interpellation 2014/15:253

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:253 Unga lagöverträdare
av Ellen Juntti (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2015.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.

Stockholm den 6 februari 2015

Interpellation 2014/15:261

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:261 Förbifart Stockholms planläggning av
tunnlar

av Emma Wallrup (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 mars 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 11 februari 2015
Näringsdepartementet
Anna Johansson (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2014/15:268

Till riksdagen
Interpellation 2014/15:268 Skogsnäringens roll i klimatomställningen
av Johan Hultberg (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 mars 2015.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 12 februari 2015
Näringsdepartementet
Sven-Erik Bucht (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2014/15:269

Till riksdagen
Interpellation 2014/15:269 Säkerhetspolitiskt råd på Regeringskansliet
av Hans Wallmark (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 mars 2015.
Skälet till dröjsmålet är bl.a. mellankommande tjänsteresor.
Stockholm den 13 februari 2015
Statsrådsberedningen
Stefan Löfven (S)
Enligt uppdrag
Christina Weihe
Rättschef

Interpellation 2014/15:273

Till riksdagen
Interpellation 2014/15:273 Förstärkning av jämställdhetsbonusen
av Johan Forssell (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 mars 2015.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 10 februari 2015
Socialdepartementet
Annika Strandhäll (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2014/15:FPM18 Förslag till förordning om Europeiska fonden för strategiska investeringar KOM(2015) 10 till finansutskottet

*Återrapportering
från Europeiska rådets
möte den 12 februari*

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Framställningar
2014/15:RB1 och RB2 till finansutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Skatteutskottets betänkanden
2014/15:SkU13 Genomförande av avtal mellan Sveriges regering och Amerikas förenta staters regering för att förbättra internationell efterlevnad av skatteregler och för att genomföra Fatca
2014/15:SkU14 Informationsutbytesavtal med Uruguay
2014/15:SkU15 Informationsutbytesavtal med Dominica
2014/15:SkU21 Vissa fastighetstaxeringsfrågor inför den allmänna fastighetstaxeringen 2017

Utbildningsutskottets betänkande
2014/15:UbU5 Vissa frågor om utlandssvenska elevers utbildning i Sverige

Justitieutskottets betänkanden
2014/15:JuU7 Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen
2014/15:JuU8 Straffflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet
2014/15:JuU10 Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2014/15:SfU6 SGI-skydd för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program
2014/15:SfU7 EU:s gränskodex

Utrikesutskottets utlåtande
2014/15:UU4 Kommissionens arbetsprogram 2015

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:259 om höga andrahandshyror

Anf. 50 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Nooshi Dadgostar har frågat mig om jag är beredd att avskaffa lagen om uthyrning av egen bostad.

Under den förra regeringen förändrades reglerna för privat uthyrning av bostadsrätter och äganderätter. Exempelvis ändrades sättet för hur hyran ska beräknas och förfarandet kring överklagande av hyran.

För mig är det viktigt att se den verklighet som enskilda, ofta unga och studenter, upplever när de söker en bostad. Ett sätt att hitta en bostad är genom andrahandsmarknaden, och att underlätta privatbostadsuthyrning är ett sätt att öka dessa möjligheter.

Uppgifter från bland annat Blocket visar att utbudet av bostäder till en början ökat men att den utvecklingen nu har mattats av. Blocket är en marknadsplats och visar inte mängden faktiska avtal som slutits eller de faktiska hyror som överenskommits. Det finns även indikationer på att hyrorna stigit i attraktiva lägen, men det finns ingen samlad statistik över effekterna vare sig på utbudet eller på hyrorna.

Regeringen ser andrahandsuthyrning som något i grunden positivt. Det är en viktig komponent på bostadsmarknaden och ett nödvändigt verktyg för att säkerställa att bostadsbeståndet utnyttjas på ett bra sätt och att lägenheter inte står tomma. Samtidigt är det viktigt att främja tryggheten för den som hyr i andra hand. Det är till exempel viktigt att andrahandshyresgäster kan försäkra sig om att den hyra de betalar ligger inom ramen för vad reglerna tillåter.

Regeringen vill titta närmare på frågor rörande lagen om uthyrning av egen bostad. Som ett led i detta kommer Boverket att få i uppdrag att göra en uppföljning. De kommer då att undersöka andrahandsmarknadens funktionssätt. Uppföljningen kommer främst att ha ett konsumentperspektiv, där såväl hyressättningen som utbudet av bostäder ska beaktas.

Anf. 51 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Den nya regleringen av uthyrning av privatägda bostäder beskrivs av många som de kapitalstarkas marknad i laglöst land. Det har blivit fritt fram att sätta i princip marknadsstyrda hyror på sina bostadsrätter och villor när man hyr ut dem i dag efter den nya lagen.

Nu har vi sett att andrahandsettorna i Stockholm på två år har fått en 30-procentig hyreshöjning. Det finns i dag ettor till uthyrning för 9 000 och 10 000 kronor. Bara förra veckan stod socialdemokrater från civilutskottet här och pratade om de hutlösa andrahandshyror och den fullständigt missriktade lagändring som Alliansen genomfört. Men frågan är: Vad vill regeringen göra åt den?

Den som i dag hyr en hyreslägenhet i andra hand och betalar oskäligt mycket kan via hyresnämnden tvinga hyresvärden att betala tillbaka överhyran i efterhand. Det är inga problem.

Men den som råkar hyra en privatägd bostad saknar numera i princip besittningsskydd, så den som tar strid om hyran kan räkna med att åka ut. Dessutom går det inte längre att få tillbaka överhyror som har betalats in.

Ursäkta mig, men i dag har vi milslånga bostadsköer med desperata människor och ett regelverk utan några som helst sanktionsmöjligheter. Är det inte ganska givet att vi i den situationen öppnar upp för ockerhyror?

Hur är ministrarnas egen magkänsla om dem som har dessa väldigt åtråvärda produkter på marknaden? Tror ministern att ägarna av de produkterna kommer att utnyttja situationen, maxa sin vinst och ta ut så mycket som möjligt eller vara snälla och erbjuda rimliga hyror om där inte finns några restriktioner, inga sätt att säkerställa att ägarna faktiskt följer regelverket?

Juristen vid Hyresgästföreningen i Uppsala Gustaf Lantz säger till Upsala Nya Tidning att han har haft tre ärenden där hyresgästerna krävt sänkt hyra för privatägda bostäder, och han konstaterar att samtliga hyresgäster sedan blivit uppsagda.

Det kan rimligtvis inte vara ett rättssäkert system.

UNT ställer dessutom i efterhand frågan: Vad ska man då göra om man hyr en privatägd bostad och betalar för mycket? Juristens svar på detta är: Jag har inga råd att ge. Den nya lagen har reducerat bostaden till vilken vara som helst.

En kvinna uppger till UNT att hon hyrde en bostadsrätt i andra hand med två vänner. De tre studenterna betalade tillsammans 12 500 kronor per månad. Hon säger: Det kändes surt när vi upptäckte att personen som ägde lägenheten själv betalade en avgift för bostadsrätten på bara 4 000 kronor i månaden.

Till Sveriges Radio uppger 29-åriga Linda att hon har bott i andra hand i flera år och ständigt känner sig utnyttjad: Det känns jättejobbigt. Jag och min kompis bodde i en lägenhet för 10 000 kronor i månaden. Det var ju inte vad de som ägde lägenheten betalade; det kan jag säga. Det sker alltid på villkor som bestäms av den som hyr ut – så är det ju. Det är väldigt påfrestande och känns jättehemskt att ständigt i varje situation känna sig utnyttjad som hyresgäst, säger Linda.

De kraftigt uppdrivna hyrorna gör att många över huvud taget aldrig kommer att kunna komma på tal för att få en lägenhet utan fortsätter att vara bostadslösa i flera år till.

Förbundsordföranden för bostadsrättsorganisationen HSB, Anders Lago, kommenterar lagen och säger: Vi är förvånade över att man vill ha olika hyressättning beroende på upplåtelseform. Det känns som att regeringen försöker införa marknadshyror smygvägen.

Vad säger ministern till Lago? Varför väljer regeringen att behålla ett system med marknadshyror?

Anf. 52 MATS GREEN (M):

Herr talman! De två inlägg som vi just har hört är kanske bara alltför betecknande för de utmaningar som vi står inför när det gäller den rödgröna regeringens brist på egen bostadspolitik. Här för man en intern debatt i det rödgröna regeringsunderlaget om vad som bör gälla och inte gälla. Det duger inte, herr talman, när vi nu står inför fortsatt stora utmaningar för att få fram fler bostäder.

Vi stod här för exakt en vecka sedan och debatterade, på initiativ av en alliansledamot, hur vi ska kunna få fler bostäder i storstadsområdena, där vi ser att bekymren är allra störst. Vi efterlyste då förslag på åtgärder från regeringen och fick inte ett enda förslag.

I dag står vi här och har en intern debatt mellan de rödgröna partierna, inte om hur man ska kunna få fler bostäder utan tvärtom om hur man ska försvåra för folk att få en egen bostad och försvåra för människor att hyra ut sina egna hem som bostäder till andra. Det är inte rätt väg att gå, herr talman. Fortfarande måste allt arbete riktas in på att få fler bostäder i Sverige.

Jag vill också kommentera det faktum att interpellanten Nooshi Dadgostar och hennes parti Vänsterpartiet i stort sett inte har något eget förslag om hur man kan få fler bostäder i Sverige.

Det som har kommit från Vänsterpartiet hittills under mandatperioden är för det första ett förslag om en kommunal bostadsförmedling. Men återigen, herr talman: Om man ska ha en kommunal bostadsförmedling förutsätter det att det finns bostäder att förmedla. Där har Vänsterpartiet inga egna förslag. För det andra har vi det förslag vi diskuterar här, nämligen att återigen försvåra för dem som önskar hyra ut sin bostad som en andrahandsbostad och för dem som önskar hyra den.

De regelförenklingar som den tidigare regeringen införde tillsammans med alla övriga regelförenklingar var tämligen många, och jag har inte tid att gå igenom dem här i dag. De har fått fart på den svenska bostadsmarknaden, och därför ser vi nu det högsta bostadsbyggandet på flera decennier.

Med det sagt är det naturligtvis oerhört mycket mer som kan, måste och borde göras i den här frågan. Jag tror fortfarande att vi hamnar fel när vi står här och diskuterar hur vi ska försvåra för folk att hyra en egen bostad i stället för att diskutera och framför allt få besked från den rödgröna regeringen om vad de har för konkreta egna förslag och åtgärder för att vi ska kunna få fler bostäder i Sveriges storstäder, i glesbygden och i hela Sverige. Det saknar jag i den här debatten.

Vi behöver inte ytterligare debatter mellan de rödgröna regeringspartierna. Lägg fram fler förslag i stället!

Anf. 53 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar Nooshi Dadgostar för frågan och för själva grunden till att vi står här.

Jag är däremot lite konfunderad över Mats Greens inlägg. Vi har som han sa diskuterat frågan lite bredare tidigare. Jag behöver egentligen inte upprepa det, men det finns en förenkling i det Mats Green beskriver – att bostadspolitik skulle vara något som går att hasta fram.

Det handlar om att bygga långsiktigt hållbart. När vi bygger ska husen stå i upp till femtio eller hundra år, om inte längre. Regeringen tittar nu som bäst på regelförenklingar som ska göra det lättare och snabbare för bostadsbolagen att bygga. Vi ser över konkurrensen så att fler kan bygga. Vi har sett till att kommunerna har fått ½ miljard kronor i stöd för att bygga bostäder i kollektivtrafiknära områden. Vi kommer kontinuerligt att presentera fler förslag för bostäder framöver.

När det gäller själva grundfrågan som interpellanten ställde handlar det om de signaler vi får. Jag delar den oro som Nooshi Dadgostar vittnar om, nämligen att unga och studenter säger att det här är ett område vi måste titta närmare på. Det finns en del saker som inte riktigt stämmer överens med den verklighetsbild Mats Green målar upp – att reformen är så fantastisk att det inte finns några som helst problem.

Jag är lite förvånad över att Mats Green inte ser dessa signaler, men mitt ansvar som bostadsminister är att se till att det befintliga beståndet används på ett bra sätt och att andrahandsmarknaden fungerar. Därför är det viktigt att vi får en helhetsbild av vilka konsekvenser regeländringen har lett till när det gäller både hyressättning och utbud.

Därför är jag med på själva upplägget som en regering måste ha, nämligen att en utvärdering måste göras innan man tar några steg på området. Det uppdraget har Boverket fått.

Vi ser att det fortfarande finns en del frågor som man måste titta närmare på, framför allt de andrahandshyror som nämnts i medierna och som vi blivit uppmärksammade på. Det har nu gått två år sedan den lag som har föranlett denna situation trädde i kraft. Lagen kanske inte föranledde den ensam, men det finns mycket som tyder på att den har med situationen att göra.

Att säkerställa att det befintliga beståndet nyttjas på bästa sätt måste vara det främsta som vi som regering gör jämte det jag sa i början av mitt anförande, nämligen att det byggs mer.

Det uppdrag som handlar om att utvärdera lagen om uthyrning av egen bostad har getts till den myndighet som är expert på området, och vi kommer i sinom tid att få en redovisning. Då kommer regeringen att bestämma hur vi ska gå vidare.

Anf. 54 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag kan konstatera att riksdagsledamot Mats Green har hamnat i fel debatt. Det vi debatterar här är andrahandshyror. Nybyggnationen kan vi ta i ett annat forum, men självklart har Vänsterpartiet en rad olika förslag där.

Vi har genomlidit en alliansregering som under åtta år har misskött detta område kraftigt, så jag är väldigt förvånad över den attityd som Moderaterna uppvisar.

Saken är den att detta inte skapar några nya bostäder. Vi får inga nya bostäder, utan de som redan hyrs ut blir betydligt dyrare. Det är den enda konsekvensen av det nya regelverket.

Som ministern var inne på är de som hyr i andra hand främst unga, studenter, nyanlända och tillfällig arbetskraft som inte har lång tid i bostadskön, kontakter eller annat. De har inga ekonomiska resurser. Varför tror ministern att just de grupperna klarar en hyreshöjning på 30 procent eller en hyra på 10 000 för en etta, när alla andra under samma tvåårsperiod betalar hyreshöjningar på några enstaka procent?

Varför är denna grupp undantagen från alla de viktiga skyddsregler vi tycker att alla andra hyresgäster ska ha? Är det inte snarare ett sällsynt dåligt skydd för den grupp som behöver det allra mest? Kan inte ministern åtminstone ha en åsikt i denna fråga?

Man talar om incitament och annat som om det vore näringsverksamhet, men det är det ju inte. Mig veterligen vill man inte betala dubbla boendekostnader om man tillfälligt inte bor i sin lägenhet. Om man inte själv bor i sin bostadsrätt eller villa är det väl logiskt att man hyr ut den? Hur skulle man göra på något annat sätt för att slippa den dubbla kostnaden?

Problemet nu är att den minoritet som tidigare inte följde lagar och regler och som redan tog ut ockerhyror och bytte hyresgäster som de ville

nu har blivit förebilder för den nya lagstiftningen. Man kallar det för att öka incitamenten och att svarta kontrakt blir vita. Resultatet är nu i stället att alla andrahandshyresgäster i princip helt saknar rättigheter gentemot sin hyresvärd.

Är det verkligen ett rimligt sätt att resonera på? Vad tycker ministern? Man kan ha en åsikt även om man har skickat ärendet vidare till Boverket, som ska titta närmare på det.

Förut kunde hyresgästerna, åtminstone i efterhand, få tillbaka sin överhyra. I dag går inte ens det. Vi har rätt regelverk, men det finns inget sanktionssystem. Hur ska någon i det läget följa det regelverk som finns?

Ska man, bara för att det förr i tiden fanns en liten grupp som inte följde reglerna, slå undan det skyddssystem som fanns för hela marknaden och se till att de hyreslägenheter som läggs ut blir väldigt mycket dyrare?

Detta skapar inga nya bostäder utan gör bara att de som finns blir betydligt dyrare och att vi får en situation där människor hamnar i stark beroendeställning till den egna hyresvärdens och där hyresvärdarna får ett stort utrymme att utnyttja situationen och bostadsbristen för att på olika sätt utpressa människor att betala väldigt höga hyror.

Jag tycker inte att detta är rimligt. Vi behöver ha ett skyddssystem även på detta område, precis som vi har för de människor som hyr hyreslägenheter.

Anf. 55 MATS GREEN (M):

Herr talman! Jag ska ta upp två saker. Vi har fortfarande problem med två partier i samma rödgröna regeringsunderlag som står och diskuterar internt inför alla oss andra vad det är för regeringspolitik och rödgrön bostadspolitik som ska gälla. Det är ett säkert tecken, herr talman, på att vi har stora utmaningar när det gäller bostadspolitiken i detta land.

När det gäller andrahandshyror finns det givetvis inte någon reform som har genomförts och som inte har någon barnsjukdom. Det finns alltid problem och utmaningar, och det får man hantera.

Det enda och säkra sättet att hantera problem på bostadsmarknaden är att få fram fler bostäder. Detta är lite grann vår ingång: Var finns dessa förslag från regeringen bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, och var finns dessa förslag från den andra delen i det rödgröna regeringsunderlaget?

Vi hade en debatt här förra veckan då vi efterlyste förslag på vad man kan göra för att stimulera bostadsbyggandet i våra storstäder rent generellt och i synnerhet i Stockholmsregionen. Det finns tyvärr inga förslag för fler bostäder från något av de rödgröna partierna – inte från Socialdemokraterna, inte från Miljöpartiet och inte från Vänsterpartiet.

Vi måste fortsätta den linje som alliansregeringen mycket framgångsrikt drev under alla år och som nu dessutom ger mycket goda resultat. Tack vare dessa åtgärder kan vi nu till och med överträffa de ganska lågt ställda målen för bostadsbyggande som den rödgröna regeringen har sagt sig stå bakom.

Vi måste alltså diskutera hur vi får fler bostäder i detta land och inte diskutera hur vi kan göra det svårare för folk att hitta en egen bostad. Det är det som är grundproblemet, och det är där man inte levererar.

Anf. 56 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag är ledsen att störa i den diskussion som pågår här mellan regeringens företrädare och ett av dess stödpartier. Det är dock intressant att iakttä meningsskiljaktigheterna även om de lindas in i fina ord. De vill kanske komma hit för att ställa saker och ting lite till rätta.

Den förra regeringens syfte med reformen var inte något annat än att öka utbudet på andrahandsbostäder. Det var Stockholms Handelskammare som för sin del lade fram siffror som antydde att det skulle finnas en potential på ungefär 24 000 bostäder bara i Stockholm som skulle göras tillgängliga genom att man skapade bättre förutsättningar för att kunna hyra ut dem i andra hand. Regeringen satte inte upp något mål utan såg tiden an och genomförde denna reform. Den innebar bland annat att man skulle ha ett reglerat sätt för att beräkna hyrorna som skulle ge hyresgästen möjlighet att gå till hyresnämnden med en felaktigt satt hyra. Hyresgästen skulle få alla de rättigheter som man har som hyresgäst.

Resultatet lät inte vänta på sig. Det första resultatet som kom var en ökning med 6 procent som ett direkt resultat av att reformen genomfördes. Men troligen var det fråga om ett mörkertal som kom i ljuset. Människor som tidigare hade suttit med precis den typen av kontrakt som Nooshi Dadgostar här beskriver var det som förekom tidigare. Kontrakt som tidigare varit svarta och otrygga och inneburit ockerhyror kunde plötsligt komma fram i ljuset, och det kunde ske en hyressättning. Dessutom kunde inkomsterna från denna uthyrning beskattas, och på det sättet skulle samhället vinna på det i båda ändarna.

Fru talman! Jag delar ministerns uppfattning att privatbostadsuthyrning är ett sätt att göra bostäder tillgängliga för fler. Utvecklingen av hyrorna i sig är egentligen en spegling av den bristsituation som vi har. Detta problem löses inte genom att man försvårar möjligheterna för andrahandsuthyrning. Det löses, som Mats Green har varit inne på, genom att man planerar, genomför och bygger fler bostäder till en lägre kostnad.

En återgång som föreslås av Vänsterpartiet här skulle i stället leda till att vi tar ifrån hyresgäster med andrahandskontrakt de rättigheter som de nu har tillskansat sig genom det som har genomförts i och med att vi har omvandlat tidigare svarta hyreskontrakt till vita.

Sedan finns det direkta fel i beskrivningen här och som, vilket framgår av Nooshi Dadgostars fråga, går ut på att man skulle kunna skaffa sig lägenheter och på spekulation hyra ut dessa. Det är direkt felaktigt. Man får hyra ut *en* bostad på detta sätt. Den andra bostaden betraktas som en näringsverksamhet, och därmed är den föremål för en normal prövning i enlighet med bruksvärdeessystemet. Det var alltså en direkt felaktighet.

Blockets pressmeddelande, som många refererar till här, pekar på ett stort problem. Det handlar egentligen om ineffektiviteten som vi ser på bostadsmarknaden.

Om ministern tänker ge Boverket ett uppdrag skulle det uppskattas. Varje uppdrag som Boverket får och som kan syfta till att få fram fler bostäder och öka tillgängligheten till bostäder är bra. Det är ingenting som jag kommer att kritisera på det sätt som det har kritiserats tidigare. Men Boverket har tidigare kommit fram till att det finns en ineffektivitet i systemet som innebär att 40 000 bostäder inte görs tillgängliga på grund av det hyressättningssystem som vi har i dag.

Jag är säker på att en av Boverkets slutsatser kommer att bli att man återigen pekar på de välfärdsförluster som ligger i att vi inte har full tillgänglighet och full skjuts på bostadsbyggandet. Det har andra orsaker. Men de är närbesläktade med den diskussion som vi för här.

Jag återkommer i mitt nästa inlägg.

Anf. 57 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det är tre saker i ministerns svar som är aningen märkliga och som jag skulle vilja kommentera. Men jag skulle för omväxlings skull vilja säga att det ändå finns en positiv ingång i ett av ministerns svar som jag tänkte återkomma till sedan.

Det första som jag tycker är något märkligt är påståendet att denna lag har lett till att hyrorna i attraktiva lägen har ökat. Det är väl ganska självklart att det är så. Är någonting attraktivt är det fler som vill ha det och bo där och är beredda att betala mer för det. Därmed stiger priset, och det blir alltså dyrare. Det är så det funkar inom alla andra områden i samhället. Det är därför som det är dyrare att köpa en bostadsrätt i Stockholm än att göra det i Jönköping, som Mats Green kommer från. Det är därför som det är dyrare att köpa en lägenhet i Stockholms innerstad än i Stockholms ytterstad. Det är väldigt naturligt att det fungerar så. Ju mer attraktivt ett område är, desto dyrare kommer det att vara att bo där.

Har man ett system som kringgår detta, som vi har i Sverige när det gäller den konventionella hyresmarknaden, får man problem. Det innebär att när man väl får tag i en lägenhet i ett attraktivt läge kommer man aldrig att släppa den därför att man har en lägenhet som är billigare än vad den borde vara. Då kommer man att behålla den. Om man lämnar den kommer man att ge den till en kusin eller en annan släkting så att man behåller den inom familjen.

Min pappas barndomskompis tog precis över sitt barndomshem från sin mamma som nyligen gick bort. Det är en hyresrätt som har stannat i familjen i 70 år.

Ett sådant system får alltså ganska uppenbara negativa konsekvenser, nämligen att människor håller kvar dessa hyresrätter när de väl har grabbat tag i dem. Det gör att viljan att i andra hand hyra ut lägenheter som man äger minskar.

Nästan alla som har en lägenhet i Stockholms innerstad är högt belånade. Vi har en väldigt hög privat skuldsättning i Sverige. Det gör att människor har höga räntekostnader.

Om man till exempel ska jobba utomlands och vill hyra ut lägenheten i två år i stället för att sälja den är det klart att man måste få täckning för räntekostnaden. Det fick man inte tidigare. Då kunde man komma överens om ett avtal med den som skulle hyra i andra hand. Sedan kunde den personen gå till hyresnämnden och säga att det som man kommit överens om och skakat hand på tyckte han eller hon var lite dyrt och skulle vilja ha tillbaka dessa pengar. Helt plötsligt blir det en förlustaffär att ha kvar sin lägenhet. Det var en helt vansinnig ordning som gjorde att andrahandsmarknaden var så gott som obefintlig i Sverige. Därför är detta en mycket naturlig och självklar utveckling.

Det är bara i Sverige och i princip bara i Stockholm som hyresmarknaden ser ut så här. Det ser inte ut så i London, i Oslo, i Berlin och i Helsingfors. I hela den övriga västvärlden kan man flytta till en stad

och skaffa en hyresrätt på ett enkelt sätt, förutom i Stockholm. Det är för att vi här har haft detta vansinniga system som också har hämmat byggandet.

Jag tycker att det är mycket märkligt när ministern svarar att det är konstigt att hyrorna har stigit i attraktiva lägen.

Det som ändå var positivt – avslutningsvis, fru talman – var att ministern sa att han vill verka för att lägenheter inte står tomma. Min lillebror jobbar i Japan och har hyrt ut sin lägenhet i Stockholm i tre år. Nu har dock den tidsfristen gått ut, och lägenheten står tom. Bostadsrättsföreningen vägrar nämligen, och lagen säger att det i princip är slut efter tre år. Är ministern beredd att ompröva tidsgränsen?

Anf. 58 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar återigen Nooshi Dadgostar så mycket för frågan och följaktligen också för möjligheten för de tre övriga debattörerna att hoppa in i debatten. Det tycker jag är bra och välkommet.

Däremot tycker jag att det är lite märkligt att de tycker olika om att Nooshi Dadgostar har ställt en fråga. Det är naturligtvis bra att ett parti som inte är ett regeringsparti ställer en fråga till mig som bostadsminister. Mats Green säger dock något jag tolkar som att det är ett problem att jag och Nooshi Dadgostar tycker lika om att det är illa att det är så – det är möjligt att jag missförstår honom – medan Ola Johansson tycker att det är illa att vi tycker olika. Det är möjligt att jag misstolkar honom, men han kommer att få möjlighet att utveckla det.

När Ola Johansson tar upp att 40 000 bostäder inte görs tillgängliga på grund av hyressättningssystemet förstår jag honom. Centerpartiets inställning i frågan var nämligen väl känd under den förra mandatperioden – de förespråkar ett system som närmast skulle kunna beskrivas som marknadshyror. Däremot har jag svårare att förstå Mats Green och Fredrik Schulte, för jag har inte uppfattat att Moderaterna har tyckt att marknadshyror skulle vara en bra modell. Det är möjligt att vi kommer att få en förklaring därtill.

När det gäller Nooshi Dadgostars fråga ser jag exakt de signaler hon ser, vilket de övriga debattörerna kanske inte gör. Det handlar om att unga och studenter framhåller det varje politiker som befinner sig inom sfären med bostadspolitik måste vara bekymrad över, nämligen att de får svårt att komma in på bostadsmarknaden. Hyrorna är enligt vittnesmålen så höga att det har blivit ännu svårare än tidigare, än för två år sedan.

Just därför har jag gett i uppdrag till Boverket att göra en uppföljning. Det vore oansvarigt att skrida till verket utan annat underlag än det debattörerna har hänvisat till, det vill säga siffror från Blocket. Det är jätteviktigt, men Blocket är en marknadsplats och visar inte mängden faktiska avtal som sluts eller de faktiska hyror som har överenskommits. Vi behöver alltså ett gediget och bra underlag. Därefter kommer vi att kunna diskutera frågan hur vi går vidare, och då välkomnar jag naturligtvis inspel från de partier som inte är med i regeringen.

Däremot är det viktigt att veta att regeringen – och det står vi för – ser andrahandsuthyrningen som något i grunden positivt. Det är en viktig komponent på bostadsmarknaden och ett nödvändigt verktyg för att säkerställa att beståndet används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det är dock en *del* av bostadsmarknaden. Den stora biten, vilket jag också

tog upp i mitt tidigare inlägg, är att det måste byggas mer. Jag räknade tidigare upp de olika bitar som behöver hanteras, och vi kommer att jobba i enlighet med den plan vi har.

Anf. 59 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag ska upplysningsvis, för Mats Green och kammaren, förklara hur det ligger till med regeringen. Den består av två partier, nämligen Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vänsterpartiet sitter alltså inte i regeringen utan är ett oppositionsparti.

Däremot håller jag med om att det här i grunden handlar om bostadsbristen och om att vi måste bygga nytt. Det vill Vänsterpartiet satsa betydligt mer på än vad Moderaterna vill göra eller någonsin gjorde under sina åtta år i regeringsställning. Där tycker vi alltså helt och hållet olika; Vänsterpartiet tycker att vi ska bygga mer. Vi tycker dock att det också är viktigt med rättssäkerheten.

Jag tycker att vi i den här debatten kan konstatera två mycket häpnadsväckande besked. Först och främst tycker Moderaterna att vi ska ha marknadshyror i Sverige. Så tolkar jag Fredrik Schultes inlägg, och då tycker jag att man ska stå för det. Jag undrar därför om Mats Green kan konfirmera att Moderaterna tycker att vi ska ha marknadshyror i Sverige, för i så fall står vi inför en helt annan situation och betydligt högre hyror än vi har i dag.

Det andra häpnadsväckande beskedet kom från Centerpartiet, som tyckte följande: När 6 procent inte sköter sig och inte följer regelverket är det meningen att utgångspunkten inte ska vara att de ska få betala för det. De som gör fel ska inte betala, utan det är samhället som ska normalisera deras beteende. Vilka andra lagstiftningsbesked har Ola Johansson att ge? Ska vi göra så även i andra sammanhang? Det tycker jag vore väldigt olyckligt.

Jag hoppas att ministern skyndsamt tittar över det minst sagt tveksamma regelverk Alliansen har baxat igenom i riksdagen. Det är väldigt många människor som far illa och vilkas behov av tak över huvudet det spekuleras i på ett ovärdigt sätt. De betalar nu ett mycket högt pris för att ha någonstans att bo. Många människor väntar på att bostadsministern ska sätta ned foten och säga att den här vilda västern inte hör hemma i en välfärdsstat.

Anf. 60 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Det är tvärtom, Nooshi Dadgostar. De 6 procenten är människor som tidigare inte fanns på den officiella bostadsmarknaden. Om lösningen från politiken är att inte se detta – inte erkänna att de svarta kontrakten har funnits – utan återgå till en situation där människor tvingas tillbaka till den svarta bostadsmarknaden är det möjligen så att problemet försvinner från statistiken, men problemet försvinner inte för de människor som befinner sig i situationen att de inte har möjlighet att klaga på ett hyreskontrakt, hävda sin besittningsrätt och så vidare.

Den här åtgärden såg till att problemet försvann, förhoppningsvis för alltid, men det är mycket möjligt att det finns politiska krafter som vill återföra oss dit. Centerpartiet anser givetvis inte att den gällande lagstiftningen ska brytas upp.

Ministern får gärna ge Boverket hur många uppdrag han vill, bara det leder till att vi får fram fler bostäder. Helst ska det vara i form av förstahandskontrakt och i form av att vi bygger mer – i hela landet. Vi ska hitta en balans i prissättningen mellan de svaga och de starka bostadsmarknaderna, mellan landsbygden och tillväxtorterna. Det är ambitionen för en bra bostadspolitik, enligt mitt sätt att se det.

Fastighetsvärdet har nu fått en effekt på hyresnivåerna. Att samtidigt anklaga Centerpartiet för att förespråka marknadshyror tycker jag är att misstolka de beslut vi har med oss från stämman. Vi förespråkar inte marknadsanpassade hyror, utan vi förespråkar den modell Miljöpartiet lade fram i en rapport från 2012. Där sa man att vi ska ha en hyressättning som bättre motsvarar bostadens läge och attraktivitet. Jag har läst rapporten; den var mycket bra.

Det Boverket kommer att komma fram till är troligtvis samma slutsatser som man gjorde i marknadsrapporten från april–maj 2014, alltså att det finns en ineffektivitet som kommer sig av att vi har ett hyressättningssystem och att den ineffektiviteten motsvarar 40 000 bostäder.

Anf. 61 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Nooshi Dadgostar frågade ifall hon tolkade mig rätt. Jag tror att vänsterpartistiska ledamöter generellt sett *inte* tolkar moderata riksdagsledamöter rätt. Den utgångspunkten kan vi nog ha.

Den lag som den förra regeringen lade fram handlade egentligen om tre saker. Först och främst ska man få kompensation för sina räntekostnader. Äger du din bostad betalar du en avgift till bostadsrättsföreningen, och sedan betalar du räntor och amortering på ditt lån. Tidigare fick man i princip inte göra så, vilket var en helt galen ordning. Ifall ministern tycker att det är tokigt att man inte ska få kompensation för sina räntekostnader tycker jag att han ska säga det rakt ut. Att Vänsterpartiet inte tycker det förstår vi nog.

För det andra handlade lagen om att göra det svårare för bostadsrättsföreningar att säga nej, för många bostadsrättsföreningar sa nej nästan för sakens skull, vilket gjorde att många lägenheter stod tomma. Det är också bra.

För det tredje innebar lagen att man inte fick överklaga en hyra som man hade kommit överens om. Om man hade skakat hand på att få hyra en lägenhet för en summa skulle den summan gälla. Att det ska vara på något annat sätt är jättetokigt.

Nooshi Dadgostar kan inte gå ned till fiket här och köpa en semla som hon betalar 30 kronor för och efteråt säga: Nej, 30 kronor var alldeles för mycket. Jag vill ha tillbaka 15 kronor. Så kan man inte hålla på. A deal is a deal – det som är överenskommet är överenskommet.

Vi i Moderaterna är inte för marknadshyror. Vi är för trygghet i förändring. Men samhället har gått mot mer inslag av marknadshyror. Vi har konsensus över blockgränsen om presumtionshyror, att i princip nybyggda lägenheter ska ha marknadsanpassade hyror.

Sedan noterade jag att ministern inte svarade på min fråga om tidsgränsen, men jag får återkomma till den i en annan interpellationsdebatt.

Anf. 62 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack så mycket, interpellanten och riksdagsledamöterna som ställde upp i den här debatten!

Utan att polemisera alltför mycket handlar det i grunden om att vi får väldigt tydliga signaler från unga och studenter om att det är någonting som inte står rätt till.

Vi delar Nooshi Dadgostars syn. Därför ger jag som bostadsminister i uppdrag till Boverket att göra en uppföljning. Så långt inget konstigt.

Det konstiga börjar när oppositionens borgerliga partier talar om vad orsaken är till uppföljningen, för då är man inne på lite gissningslekar. Det är inte så att jag har för avsikt att ändra i en lagstiftning som vi från början har sagt är viktig för att hantera den problematik som finns på bostadsmarknaden i denna del.

Fortfarande är en del av bostadsmarknadens problem att det byggs för lite. Jag räknade i mitt tidigare anförande upp vad regeringen avser att göra i det avseendet. Men i denna del drabbar det studenter och ungdomar, precis som Nooshi Dadgostar tar upp och välförtjänt beskriver. Att inte se detta tycker jag tyder på en ideologisk blind fläck, och den problematiken har jag som bostadsminister inte råd med. Att ha ideologiska skygglappar är inte värdigt när det gäller hur vi ska hantera en problematik och asymmetri på bostadsmarknaden.

Jag vill avsluta med att kommentera det som Fredrik Schulte tog upp. Att jämföra semlor med bostäder tycker jag är lite problematiskt, och det var nog inte så jag uppfattade att Nooshi Dadgostar menade.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2014/15:249 om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer

Anf. 63 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Rossana Dinamarca har frågat mig vilka initiativ jag som kultur- och demokratiminister är beredd att ta för att förhindra att organisationer som sprider rasistiska budskap beviljas statsbidrag fortsättningsvis.

Rasism, intolerans och främlingsfientlighet har ingen plats i Sverige. Regeringens ambitioner vad gäller att motverka alla former av rasism är mycket höga.

Regeringen vidtar en rad åtgärder för att motverka rasism. Regeringen beslutade så sent som för någon vecka sedan om en stor utbildningsinsats om olika former av rasism och intolerans i historien och i dag. Syftet med satsningen är den ska bidra till att skapa ett jämlikt samhälle präglad av respekt för alla människors lika värde och rättigheter och till att främja demokratin. Forum för levande historia har fått i uppdrag att under perioden 2015–2017 genomföra denna insats. Vidare pågår en rad andra uppdrag.

Ett stort antal organisationer inom det civila samhället arbetar också aktivt mot rasism. Regeringen underlättar det arbetet genom statliga bidrag till organisationer inom det civila samhället som bedriver verksamhet inom området.

Jag instämmer med Rossana Dinamarca i att det statliga stödet till barn- och ungdomsorganisationer är mycket viktigt för ungdomars organisering i samhället.

Jag vill också verkligen understryka vikten av människors rätt till självständig och oberoende organisering.

Stödet till barn- och ungdomsorganisationer hanteras och fördelas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Det uppgår till omkring 250 miljoner kronor årligen. Syftet med statsbidraget är att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Regler för bidragen framgår av förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer.

I förordningen ställs, som Rossana Dinamarca påpekar, krav på att bidragstagande organisationer ska ha en demokratisk uppbyggnad och att de i sin verksamhet representerar demokratins idéer. Motsvarande bidragsvillkor finns i ett flertal bidragsförordningar. Det är viktigt att ett sådant villkor för statsbidrag ställs.

Det är MUCF, som självständig myndighet, som prövar rätten till och beviljar bidrag enligt förordningen. Kraven på demokratisk uppbyggnad innebär ett utrymme för tolkningar. MUCF har därför utvecklat metoder och rutiner för att kvalitetssäkra bedömningen av dessa villkor.

Förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer reviderades senast 2011. Då poängterades kraven på respekt för demokratins idéer, jämställdhet och förbud mot diskriminering. Regeringen kommer att följa utvecklingen.

Avslutningsvis vill jag betona att statens kontroll över bidragen måste förenas med organisationers behov av självständighet och oberoende. Detta är en av utgångspunkterna för politiken för det civila samhället.

Anf. 64 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Demokratiministern har i sitt svar angett att regeringen vidtar en rad åtgärder för att motverka rasism. Det är bra. Frågan är dock om inte syftet med sådana åtgärder förtas om staten samtidigt betalar ut skattemedel för att finansiera just det regeringen säger sig vilja motverka. Det är en logik som åtminstone jag inte får ihop.

Jag tycker att det är viktigt att vi har samma utgångspunkt i den här debatten, så till att börja med vill jag fråga demokratiministern om hon liksom jag anser att SDU är en organisation som sprider ett rasistiskt budskap.

Jag sitter i insynsrådet för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, och vi har där fått en grundlig genomgång om vad myndigheten har att förhålla sig till när de beviljar bidrag till ungdomsorganisationer. Det var med anledning av de regler som finns i förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer som flera av oss i insynsrådet reagerade mot beslutet att bevilja SDU statsbidrag på 1,3 miljoner kronor. Det är också anledningen till att jag har ställt den här interpellationen till demokratiministern. Precis som demokratiministern redogjort här kan statsbidrag beviljas till organisationer som respekterar demokra-

tins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering. Det betyder att verksamhetens syfte, innehåll och idémässiga grund ska vara förenlig med principen om alla människors lika värde.

SDU:s idéprogram och kriminalpolitiska och migrationspolitiska ställningstaganden genomsyras av rasism. På SDU:s hemsida står bland annat att läsa: "Under senare år har stora delar av de asylsökande som kommit till Sverige kommit från länder som Somalia, Irak och Afghanistan, vars invånare generellt visat sig ha mycket svårt att ta seden dit de kommit. Just somalierna som generellt haft mycket svårt att anpassa sig tar Sverige emot överlägset flest av i hela världen."

Ett annat citat: "Massinvandring och mångkultur är båda förödande för en nationalstat med utbyggt välfärdssystem som Sverige. Tillsammans kan de dock skapa ännu värre problem som på sikt kan bli helt oöverstigliga. Vi är inte långt därifrån idag."

Ett tredje citat: "Kriminaliteten skenar i det nya Sverige. Särskilt allvarigare typer av brott, så som sexual- och våldsbrott ökar drastiskt. Hatbrott mot svenskar i det egna landet Sverige breder ut sig allt mer. På senare år har även mångkulturella fenomen så som stenkastning mot myndighetspersonal, bilbränder, gruppvåldtäkter och 'bötning' blivit allt mer frekvent förekommande."

Ett fjärde citat: "Den farliga kombinationen mångkultur och massinvandring har lett till att kriminella invandrare i förorterna mer eller mindre har förklarat krig mot det svenska samhället."

Demokratiministern! Anser du att detta är rasistiskt, eller anser du detta vara förenligt med principen om alla människors lika värde? En organisation som skriver så här – anser demokratiministern att de respekterar demokratis idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering?

Anf. 65 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! För att säkerställa att statsbidrag, våra skattepengar, används på det sätt som förordningen skriver fram, och i det fall som Rossana Dinamarca lyfter fram statsbidrag som ska främja unga människors möjlighet till organisering och inflytande i samhället, har vi den ordningen i vårt land att det inte är regeringen och inte heller jag som enskilt statsråd som bestämmer vilka organisationer som ska ges statsbidrag.

Det är enligt mig en bra ordning som skyddar oss alla från ministerstyre och från att enskilda personers eller partiers tyckande och tänkande ska påverka vems eller vilkas frågor som ges stöd.

Som jag tidigare sa sågs förordningen som styr stödet till ungas organisering över och reviderades senast 2011, relativt nyligen med andra ord.

I det aktuella fallet har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, gjort sin bedömning på egen hand och i enlighet med de utarbetade riktlinjer som har arbetats fram under flera årtionden vad gäller statsbidragsgivning, och det är precis så vi vill att myndigheter ska arbeta.

Statlig bidragsgivning är en viktig sak. En annan sak är hur regeringen och jag som statsråd och som demokratiminister arbetar mot rasismen i samhället. Det gör vi på många sätt, bland annat genom att snabbt och i

skenet av de senaste årens ökade intolerans och hatbrott och efter allt det som har skett i Paris och nyss i Köpenhamn stärka en annan myndighets uppdrag – Forum för levande historia. Man har fått i uppdrag att genomföra en större utbildningsinsats om olika former av rasism, däribland islamofobi och antisemitism, och samtliga av Sveriges högstadies- och gymnasieelever ska nås.

Återigen: Ett sätt som jag inte arbetar mot rasism på är att i enskilda fall påverka hur en myndighet gör sina bidragsbedömningar.

Anf. 66 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Låt mig vara tydlig med att det inte handlar om att jag ber ministern stoppa den utbetalning som nu sker. Vi talar om vad vi vill i framtiden.

Vänsterpartiet värnar människors och organisationers självständighet och rätt till oberoende organisering precis lika mycket som myndigheters självständighet.

När vi ifrågasätter beslutet att ge SDU statsbidrag är det varken rätten att organisera sig eller myndigheters självständighet vi kritiserar. Vi kritiserar att lagar och regler som ställer krav på respekt för demokratins idéer inte efterlevs. En neutral hållning inför rasismens framfart är en acceptans och ett tyst stöd.

Jag har vid flera tillfällen påtalat för MUCF att SDU:s värdegrund strider mot statsbidragets regler, men myndigheten har uppenbarligen inte lyssnat. Det ankommer då ytterst på dig som demokratiminister, Alice Bah Kuhnke, att ta ansvar och vidta åtgärder för att lagstiftningen efterlevs och att demokratins idéer därmed respekteras. Min fråga är om demokratiministern kommer att göra det?

Anser demokratiministern att det är rimligt att använda våra gemensamma skattepengar för sådana här ändamål, särskilt med tanke på de demokratimål som har uppställts i förordningen som reglerar statsbidraget?

Vi vill inte förbjuda SDU, men vi ser inga skäl till att en rasistisk organisation som sprider rasistisk propaganda ska få sin verksamhet finansierad med skattemedel. Jag kan inte tyst acceptera en sådan ordning. Det skulle om något vara att svika demokratins idéer. Så borde också demokratiministern känna.

Det är mot bakgrund av att en rasistisk organisation har beviljats statsmedel, vilket är skälet till att vi står här i dag, som jag undrar om inte demokratiministern kan hålla med om att det finns skäl att uppdatera förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer och ytterligare förtydliga direktiven till MUCF som ansvarig myndighet.

Återigen: Det handlar inte om att inskränka myndighetens självständighet utan om att faktiskt tillse att lagstiftningen och dess intentioner upprätthålls.

Slutligen noterar jag att demokratiministern inte ville svara på huruvida de citat jag läste upp är förenliga med principen om alla människors lika värde. Jag vill gärna höra om demokratiministern anser att det är förenligt med principen om alla människors lika värde eller om det faktiskt är rasistisk propaganda.

Anf. 67 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer reviderades senast 2011. Då poängterades, precis som Rossana Dinamarca nyss sa, kraven på respekt för demokratins idéer, jämställdhet och förbud mot diskriminering.

Regeringen kommer självklart att följa utvecklingen. Det ligger i vårt ansvar. När det finns behov av att se över villkoren i förordningen kommer regeringen att göra det.

Utifrån det regelverk för statsbidrag vi har i dag har MUCF gjort bedömningen att SDU uppfyller villkoren om att ha en demokratisk uppbyggnad och att i sin verksamhet respektera demokratins idéer.

Som Rossana Dinamarca mycket väl vet ska jag som statsråd inte uttala mig om enskilda ärenden. Låt mig därför i stället betona statens kontroll över pengarna och att det måste förenas med organisationers behov av självständighet och oberoende. Det är som sagt en av utgångspunkterna i politiken för det civila samhället.

Att ännu mer än i dag styra statens bidragsgivning kan bli ett verktyg för vilka åsikter som i praktiken ska ges möjlighet att finnas till.

Jag är som sagt tacksam för att det inte är enskilda statsråd eller regeringen som avgör vilka organisationer som ska ges stöd utan att det är en myndighet som gör bedömningen, tar beslut och, kanske viktigast av allt, säkerställer att alla som ansöker om statsbidrag bedöms likvärdigt.

Anf. 68 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Ja, förordningen reviderades 2011, och i januari 2015 beviljades SDU, en rasistisk organisation, 1,3 miljoner kronor. Det jag undrar, demokratiministern, är om det var meningen? Är det detta vi vill använda pengarna till? Vill vi använda pengarna till att finansiera att organisationer sprider rasistiska budskap? Det är en enkel fråga.

Jag ifrågasätter inte rätten att organisera sig. Det är dock ingen rättighet att som organisation uppbära statliga eller offentliga medel. Det finns ingen sådan rättighet, och det är det denna fråga handlar om.

Jag menar att det som står om att syftet, innehållet, i organisationen ska vara demokratiskt inte kan sägas uppfyllas av SDU när man skriver sådana saker som man skriver. Det är ren och skär rasism. Om inte detta är rasism vet jag inte vad rasism är.

Jag måste säga att det spelar nästan ingen roll vad regeringen gör i annat fall när man inte i grunden kan stå upp mot att vi ska finansiera rasistiska organisationer. Jag tycker att det är en flathet som regeringen visar.

Att ge 1,3 miljoner till SDU har inneburit ett erkännande. Det är att säga att man är helt välkommen att sprida rasistisk propaganda. Det kan ju aldrig ha varit regeringens mening. Det var väl därför man reviderade detta 2011.

Nu visar det sig att det inte var tillräckligt och att det uppenbarligen behöver förtydligas än mer. Det är det jag efterfrågar. Jag hoppas att ministern är villig att se över detta igen – ordentligt.

Anf. 69 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Det som nu visar sig är att demokrati är en svår och fantastisk sak.

Det är en fantastisk frihet som vår demokrati ger Rossana, mig och alla andra att vi får tro på och organisera oss under vilka frågors baner vi vill. Det är det allra viktigaste som finns. Den friheten är jag beredd att försvara till varje pris.

Det är viktigt att jag som kultur- och demokratiminister inte lägger mig i professionella tjänstemäns enskilda bedömningsgrunder utan följer de system som vi har arbetat fram. Det är med andra ord viktigt för mig som demokratiminister att jag inte ägnar mig åt ministerstyre.

För mig som kultur- och demokratiminister och för regeringen är det också viktigt att vi, precis som Rossana Dinamarca säger, följer upp myndigheters arbete noggrant i de myndighetsdialoger som vi för samt att vi reviderar myndigheters förordningar när det finns anledning till detta.

Sverige, som nu leds av en grön och röd regering, har tydligt deklarerat att rasismen inte ska ha någon plats i vårt samhälle. För mig som kultur- och demokratiminister är det viktigt att vi gör detta med kraft och styrka – motsatsen till flathet. Vi ska nu lägga ut en matta av politik av sällan skådat slag som kommer att utgöra antirasistiska och demokratiska byggstenar till ett Sverigebygge som för människor samman i stället för att föra dem isär. Det kommer vi i den grönröda regeringen att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2014/15:244 om utbildningsministerns möte med utbildningsföretagen

Anf. 70 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Aron Modig har frågat mig vilken procentandel kvinnor av de namngivna personerna i en historiebok för årskurserna 7–9 som utgör en för mig och regeringen acceptabel nivå. Bakgrunden är att jag bjöd in läromedelsbranschen till Utbildningsdepartementet för att diskutera jämställdheten i våra läromedel.

Det har tidigare gjorts flera undersökningar om jämställdheten i läromedel. I en rapport från 2006 presenterade Skolverket en granskning av läroböcker i olika ämnen utifrån ett värdegrundsperspektiv. Granskningen visade bland annat att män och pojkar är överrepresenterade i både text och bild.

Delegationen för jämställdhet i skolan, Deja, presenterade vidare en rapport 2010 som behandlar vilken bild av kvinnor och män som dagens skolelever får genom sina historieböcker. Den bild som framträder i rapporten är att män, enskilda och i grupp, och manliga perspektiv dominerar. Utrymmet för kvinnors historia är minimalt och har oftast karaktären av inskott i den övriga texten. I motsats till vad man skulle kunna tro blir kvinnorna allt färre ju längre fram man kommer i tiden.

En nyligen gjord granskning som Dagens Nyheter publicerat ger vid handen att detta inte förbättrats i nyare läroböcker. DN:s granskning visar att i de vanligaste läroböckerna i historia utgör kvinnor i snitt bara 13

procent av alla omnämnda personer. Andelen kvinnor tycks fortfarande minska i de kapitel som berör 1900-talet.

Det är inte och ska inte heller vara regeringen som bestämmer hur läromedel för skolan ska utformas. Riksdagen och regeringen styr skolan genom att ange de övergripande mål och ramar som gäller för verksamheten, till exempel genom den av regeringen beslutade läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

I läroplanen framgår bland annat vilka förmågor som respektive ämne syftar till att utveckla och vilket centralt innehåll som undervisningen i ämnet ska behandla. Utifrån detta är det läraren som tillsammans med eleverna planerar undervisningen. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Att jämställdhet ska präglade utbildningen framgår tydligt av både skollagen och de olika skolformernas läroplaner. I 1 kap. 5 § skollagen (2010:800) anges jämställdhet som en av de grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter som utbildningen ska utformas i överensstämmelse med.

I läroplanen, Lgr 11, framhålls jämställdhet både bland övergripande mål och riktlinjer och i flera ämnens kursplaner. Till exempel ska undervisningen i historia i årskurs 7–9 behandla nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män, samt kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet.

De läromedel som används i undervisningen bör ge uttryck för de värden och principer som utbildningen ska förmedla. Det är regeringens uppfattning att bestämmelserna om jämställdhet i skolans styrdokument också är viktiga för kunskapsresultaten. Jämställda lärsituationer skapar bättre förutsättningar för alla elever att nå kunskapskraven.

Hur kvinnor och män framhålls och framställs i läromedel är därmed viktigt att belysa. Mötet med läromedelsförlagen, som hölls den 4 februari, innebar att vi fick möjlighet utbyta synsätt och föra en dialog i frågan. Det är min uppfattning efter det mötet att det finns en gemensam vilja hos läromedelsbranschens aktörer att konsekvent pröva den egna produktionen också utifrån jämställdhetsaspekter.

Sveriges politiska och ekonomiska historia är en historia där män haft mer makt än kvinnor. Det är ett faktum som också framgår i historieböckerna. Men Sveriges historia är inte bara de mäktigas historia. Tvärtom innehåller kursplanerna som sagt delar som handlar om att granska och belysa maktrelationer också ur kvinnors perspektiv. Det finns därför ingen självklar förklaring till varför andelen kvinnor ska vara så låg som den tycks vara i flera av dagens läroböcker.

Det är upp till varje enskild aktör som producerar läromedel att besluta om hur dessa läromedel ska utformas. Därefter är det skolan som beslutar om vilka läromedel som ska användas i undervisningen. Men det underlättar för lärare och rektorer att fullfölja sitt uppdrag enligt skollag och läroplan om det finns läromedel att tillgå som motsvarar statens krav på undervisningen och dess innehåll. Därför är jag glad för att det finns en vilja hos läromedelsbranschen att delta i fortsatt dialog kring dessa frågor.

Anf. 71 ARON MODIG (KD) replik:

Fru talman! Tack, utbildningsministern, för svaret!

Undersökningar och granskningar av den typ som publicerades i DN i mitten av januari stämmer förstås till eftertanke. Vi påminns om en värld som varit långt ifrån rättvis, och det är lätt att bli upprörd över detta. Men det här är verkligen ett område där vi som är politiker måste gå väldigt varsamt fram.

Det gläder mig förstås om utbildningsministern och läromedelsförlagen kommit någorlunda överens om hur man ska hantera relationen sinsemellan även framöver. Men trots detta måste jag problematisera de resonemang som förs i denna fråga.

I sitt svar på min interpellation citerar utbildningsministern skollagen, som säger att jämställdhet är en grundläggande demokratisk värdering som undervisningen i skolan ska utformas i överensstämmelse med.

Visst är det så. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Pojkar och flickor ska bemötas på samma sätt och bedömas på samma grunder. Lika självklart är det att de ska ha lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen.

Problemet är att utbildningsministern översätter detta till att representationen av namngivna kvinnor respektive män i skolans historieböcker ska vara på vissa nivåer för att leva upp till kraven och i någon mån vara godtagbara. Fokus förflyttas från att i historieböckerna beskriva historien som den sett ut till att beskriva den som vi önskade att den varit.

I DN den 15 januari citerades utbildningsministern:

”Jag vill höra vilka planer de har för att förbättra situationen.” De är i det här fallet läromedelsförlagen. ”Finns det inte läromedel som lever upp till kraven är det svårt att skapa en bra lärosituation.”

I interpellationssvaret som lästes upp alldeles nyss framfördes det även att ”det underlättar för lärare och rektorer att fullfölja sitt uppdrag enligt skollag och läroplan om det finns läromedel att tillgå som motsvarar statens krav på undervisningen och dess innehåll”.

Upprepade gånger – också här och nu – påtalar alltså utbildningsministern att det visst finns en relation mellan andelen namngivna kvinnor i en historiebok å ena sidan och hur väl den aktuella boken motsvarar statens krav å andra sidan.

Då får jag ställa min fråga igen. I DN:s granskning från januari gick man alltså igenom historieböcker från landets fyra största förlag för läromedel. Det är böcker som med andra ord kan antas användas av väldigt många högstadiel elever i Sverige. Vad ska till för att dessa läromedel ska anses motsvara det som utbildningsministern kallar för ”statens krav på undervisningen och dess innehåll”? Vilken procentandel kvinnor av de namngivna personerna i de här böckerna utgör en för regeringen acceptabel nivå?

Anf. 72 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack, interpellanten, för möjligheten att utveckla svaret! Vi är uppenbarligen överens om att det finns mycket tydliga krav på jämställdhet i lärsituationerna i skolan. Det är krav som finns i skollagen, i läroplanen och ned på kursplanernas stadgande av vad kurserna och lektionerna ska innehålla. Det är alltså krav både på hur själva lärsituationen

ska utformas och på vad som ska läras ut och vad som ska ingå i kurserna. Jag nämnde ett exempel i interpellationssvaret som handlade om historia i årskurserna 7–9. Det gäller också det exempel som Dagens Nyheter har granskat.

Andelen kvinnor som nämns i historieböckerna är såklart inte det som ensamt avgör om en historiebok uppfyller de krav som ställs på lärsituationen, men det kan såklart vara en indikation. Om man i en historiebok konsekvent väljer att bortse från kvinnor, kvinnors roll i historien och kvinnors situation räcker den inte för att uppfylla de krav som vi har som stat, genom kursplanerna, på innehållet i lektionssituationerna och i en kurs.

Hade regeringen valt att agera om den enda indikation vi hade var en granskning av en morgontidning av andelen kvinnor i historieböckerna? Nej, det tvivlar jag på. Men det var ju inte den enda indikationen. Det här var i och för sig en relevant granskning, för det är den enda vi hitintills sett av nya läromedel, producerade utifrån de nya kursplanerna. Men det var en granskning som följde på i vart fall två tidigare kvalitativa granskningar av jämställdheten i läromedel: Skolverkets från 2006 och Dejas från 2010.

De här två granskningarna tar båda upp andelen kvinnor som nämns i materialet. Men man gör också en djupare kvalitativ granskning av läromedlen och konstaterar att läromedlen sannolikt inte tillräckligt mycket belyser jämställdhetsaspekter och uppfyller de krav som vi redan då ställt i skollag och läroplan.

Det innebär att vi har ett problem. Det finns en risk för att det som vi krävt av jämställdhet både som ett värde i lärsituationen och som ett innehåll i lärandet i skolan blir poetisk utfyllnad och inte får plats i lärsituationerna. Det som en lärobok innehåller kommer nog också i många fall att påverka lärsituationens innehåll. Med anledning av det problemet tyckte jag att det var relevant att tala med läromedelsbranschens aktörer och höra hur de arbetar med de här frågorna.

Som jag sa i interpellationssvaret är min bild att det finns en gemensam vilja att fortsätta att pröva sin produktion också utifrån de här aspekterna, vilket jag tror är väldigt bra och väldigt nyttigt.

Det ska inte förstås, som Aron Modig uttryckte det i sitt inlägg, som att läromedelsbranschen och regeringen är överens på alla punkter om hur man ska gå vidare. På mötet framfördes från representanter för läromedelsbranschen flera förslag om hur staten kan skärpa sin kontroll över läromedlen. Man ville till exempel att läromedelsbranschen och Skolverket skulle ha ett mycket tätare samarbete och att Skolverket skulle återta mer av kontroll, som man tidigare har haft och som finns i andra länder. Det handlade om att man skulle kunna granska delar och innehåll i läromedel för att se hur de uppfyller läroplanens och kursplanernas skrivningar.

Man ville också att Skolinspektionen skulle få ett särskilt uppdrag att vid inspektioner på skolor granska vilka läromedel som används. Jag är tveksam – det uttryckte jag också på det mötet – till den typen av uppdrag till statliga myndigheter, för jag vill hålla rågången tydlig. Det är läromedelsbranschen själv som har ansvar för vilket material den för in, och vi ställer krav på skolorna och granskar skolorna. Men det framfördes krav på det här mötet från aktörer från läromedelsbranschen på en tydligare statlig roll i de här frågorna.

Anf. 73 ARON MODIG (KD):

Fru talman! Tack, utbildningsministern, för de klagörandena!

Jag tror så här: Ett statsråd går ut och uttalar sig i en fråga. I det här fallet handlar det om att de läromedel som en väldigt stor andel av landets högstadieselever använder sig av inte uppfyller kraven. Då är det klart att de som producerar läromedlen tar till sig av detta. På något sätt använder man sig av den makt, formell eller informell, som man har i egenskap av statsråd.

Jag är absolut en anhängare av att vi som är politiker vid sidan av själva lagstiftningsverket också använder oss av opinionsbildningen som ett sätt att påverka, inte minst värderingsmässigt. Som ledande politiker har vi ett ansvar att också vara ledare i samhället. Men samtidigt finns det tillfällen då vi måste vara varsamma med vilka signaler vi sänder ut. Författandet av historieböcker är definitivt ett sådant, oavsett om grunden enbart är den undersökning som publicerades i DN eller om det finns fler saker bakom.

Men, fru talman, jag vill lyfta ett annat perspektiv vad gäller detta. Det gäller att utbildningsministern i och med att han lägger sig i frågan på det här sättet, och på en rätt detaljerad nivå, indirekt lägger sig i lärarkårens arbete. Enligt min mening ska inte utbildningsministern lägga sig i detaljerna kring hur lärarna lägger upp sin undervisning.

Låt oss säga att en lärare gör bedömningen att den lärobok han eller hon har till sitt förfogande för undervisningen inte är heltäckande med utgångspunkt, naturligtvis, i läroplanens övergripande mål och riktlinjer. Vi måste kunna räkna med att en skicklig lärare då på ett lämpligt sätt kan komplettera läromedlet med annat undervisningsmaterial, kanske en separat artikel eller en film eller kanske ett utdrag från en annan bok som bedöms täcka in ett visst område på ett bättre sätt. En duktig lärare kan till och med göra en poäng av den skeva könsfördelningen i historieböckerna: Precis så här skevt har det varit genom historien.

Men att utbildningsministern på egen hand ska gå in och i detalj lösa varje problem som finns i skolan tycker jag inte är vare sig realistiskt eller önskvärt. Visst ska vi riksdagspolitiker och regeringspolitiker sätta ramar för skolan, men sedan måste vi ge en betydande frihet och, förstås, ett lika betydande ansvar till just lärarkåren, skolledarna och huvudmännen att utforma den dagliga skolverksamheten.

Fru talman! Jag menar att utbildningsministerns engagemang i denna fråga är fel, och jag har svårt att se att det skulle leda till att jämställdheten i skolan eller i samhället blir bättre. Dessutom måste jag säga att det sannolikt är kontraproduktivt vad gäller att öka kvaliteten och kunskapsresultaten i skolan på det generella planet. Det vore intressant att höra hur utbildningsministern ser på detta.

Anf. 74 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Interpellanten och jag delar inte uppfattningen om vad det var för möte jag bjöd in till och vilka effekterna av ett sådant möte kan vara. Jag lägger mig inte i hur man lägger upp sin undervisning så länge man gör det utifrån de kursplaner, den läroplan och den skollag vi har. Och det är Skolinspektionens sak att granska det. Jag tror heller inte på särskilda uppdrag till Skolinspektionen att just granska läromedel, som nämnts.

Om vi däremot har ett återkommande problem som försvårar lärarnas situation och lärarnas möjlighet att göra sitt arbete, till exempel genom att läromedel har ett skevt urval eller har brister i jämställdheten, ett av de centrala värden som återkommer i skollag, läroplan och kursplan, bör vi se hur det problemet är på väg att lösas.

Det här är inte en ny fråga som uppmärksammas. Vi har fått rapporter 2006 och 2010, och nu ger en mediegranskning en indikation på att situationen inte är löst utan att problemet kvarstår. Att man då frågar branschen vad de gör och vad de tycker att staten bör göra för att komma till rätta med situationen tycker jag är rimligt och en del av mitt uppdrag.

Däremot delar jag uppfattningen att jag inte ska gå in och detaljstyra hur lärare sedan gör. Jag litar till och vet att väldigt många lärare väljer att kompensera för eventuella brister i läromedlen just genom att lägga upp undervisningen på andra sätt och problematisera eller använda olika delar och olika typer av läromedel i sin undervisning.

Aron Modig kommer heller inte att se mig komma med åsikter om hur mycket lärarna ska stå vid katedern eller inte, när man ska börja använda läsplattor i skolan eller, för att ta ett aktuellt exempel från diskussioner i utbildningsutskottet, hur man bäst lägger upp en skolas slutning. I väldigt många frågor ser jag det som självklart att man måste lita till lärare, rektorer och skolans medarbetare när det gäller att kunna göra en lokal och bra bedömning utifrån den lagstiftning vi har.

Samma sak gäller detta, men när vi ser ett återkommande problem med läromedlen måste vi ju fråga dem som är ansvariga, i det här fallet läromedelsbranschen, hur vi ska göra för att underlätta lärarnas vardag så att de kan fokusera på sitt uppdrag.

Det finns också anledning att notera en annan sak. I den granskning som Dagens Nyheter genomförde tittade man specifikt på historieböcker, och det har såklart sitt eget intresse. Just historieämnet är ett särskilt ämne, och historieskrivning har sina särskilda svårigheter. Men i tidigare bredare och av statliga myndigheter genomförda undersökningar har man tittat på läromedel i stort och då upptäckt samma jämställdhetsbrister i andra ämnen, inte bara i de samhällsorienterande ämnena.

Man har också upptäckt den tydliga koppling som finns mellan hur läromedlen är utformade och vilka möjligheter som finns för alla elever att nå kunskapskraven. En sak som togs upp av läromedelsförfattarna på mötet var till exempel hur man har sett att när matteböcker är utformade med problem och beskrivningar som mer verkar hämta sin näring ur vad man kan anta vara killars eller pojkars vardag sammanfaller det också med att fler tjejer tappar intresset för matteämnet.

Hur läromedlet byggs upp påverkar alltså vilka möjligheter som finns för alla elever att nå kunskapskraven, och det var utifrån detta vi diskuterade på just det här mötet, där vi träffade läromedelsbranschen i stort, inte specifikt utifrån historieämnet, även om det så klart är en del av de granskningar som varit.

Avslutningsvis tror jag, och det är regeringens övertygelse, att jämställdhet i lärsituationerna är avgörande för alla elevers möjlighet att nå kunskapskraven. Läromedlen är bara en liten del av det som man behöver arbeta med i skolsituationen, men det är en viktig del.

Det handlar också om hur man lägger upp arbetet, hur man ser till att det finns både killar och tjejer, män och kvinnor som arbetar på skolan och

hur man möter unga med en pedagogik som passar för att bryta ned stereotyper om könen. Det var flera andra delar som inte är specifikt kopplade till läromedel.

Anf. 75 ARON MODIG (KD):

Fru talman! Jag var inte med på själva mötet, så när det gäller hur diskussionen gick där litar jag naturligtvis på det som utbildningsministern framför här i dag.

Det jag kan konstatera är dock, och det står jag verkligen fast vid, att utbildningsministern sänder en viss signal när han i samband med att en sådan här väldigt grund undersökning eller granskning presenteras i en dagstidning går ut så hårt och i ett så högt tonläge påtalar att nu blir det ett möte. Det kanske inte handlar om att kalla till ett möte, men han bjuder i alla fall in till ett möte för att diskutera hur vi gör den här situationen bättre. Hur ska vi få läroböckerna att i högre utsträckning uppfylla de krav som finns med i skollag och läroplaner?

Jag tycker också att det är en rätt väsentlig skillnad på att diskutera hur man kan formulera problem i en mattebok för att fler elever ska känna sig delaktiga och sedda i undervisningen och att diskutera i termer av vilket kön det är på de personer som nämns i en historiebok. Det är väldigt stor skillnad. Det utbildningsministern ger uttryck för när han påtalar att andelen namngivna kvinnor i historieböckerna är väldigt låg är indirekt att vi behöver öka den andelen och på något sätt – fel uttryck möjligtvis – kvotera in kvinnor från världshistorien i historieböckerna.

Avslutningsvis kan jag konstatera att världen inte är jämställd och inte rättvis. Jag och utbildningsministern har definitivt olika medel för att minska på dessa ojämlikheter, det är jag fullt medveten om. Men vi varken kan eller ska ändra på det som har varit, och det är väl i alla fall en insikt som vi borde dela.

Anf. 76 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Så som jag hör Aron Modig beskriva signalen uppfattar jag att den har gått fram. Om det är så att läromedel inte underlättar för att skapa jämställda lärsituationer har vi ett problem, och då är det bra att läromedelsbranschen är intresserad av att arbeta med det problemet och granska sin produktion också utifrån jämställdhetsaspekter.

Jag delar analysen att det finns särskilda skäl till varför staten ska hålla armlängds avstånd till historieskrivningen. Men det finns en anledning till att vi skriver en kursplan i historia. Vi anser att för historieämnet i skolan finns det vissa delar som är viktiga att alla får med sig. I årskurs 7–9 ska man till exempel få med sig hur vi i Sverige hade en rösträttskamp, hur vi lyckades få rösträtt för män och kvinnor och om hur uppfattningar om kön har förändrats över tid och hur det ofta har byggt på folkliga rörelser och folklig mobilisering.

Detta är en del av det som vi kräver av lärarna att de ska kunna lära ut, och det är klart att det underlättar om det då också finns med i historieböckerna.

Då är det såklart en indikation på att det problem som tidigare har konstaterats i kvalitativa studier av läromedel som en helhet kvarstår, nämligen att andelen kvinnor i historieböckerna är så låg.

Som jag sa i mitt interpellationssvar är det tydligt att vi har levt i en värld och ett Sverige där män haft mer makt än kvinnor – det brukar kallas för en patriarkal ordning – och det patriarkatet har bestått. Men historien och historieundervisningen ska inte enbart utgå från de mäktigas historia utan ska just problematisera maktordningar och visa på hur maktrelationer har sett ut. Alltså har också kvinnor en plats i historien. Det har trots allt levt ungefär lika många kvinnor som män även i den svenska historien.

Med andra ord: Även om vi har haft en patriarkal historia ska inte en patriarkal historieskrivning reproduceras i historieämnet. Om detta var vi också överens med läromedelsbranschen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 februari

2014/15:290 Sociala avgifter för personer över 65 år

av *Jan Ericson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:291 Situationen i flygbranschen

av *Ali Esbati* (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

den 16 februari

2014/15:292 Regelförenklingsarbetet för de gröna näringarna

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:293 RUT och framtiden

av *Désirée Pethrus* (KD)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:294 Migrationsregler som underlättar för företagande och investeringar i Sverige

av *Lars Hjälmered* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:295 Regeringens behandling av riksdagens tillkännagivanden

av *Andreas Norlén* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:296 Bekämpningen av stickmyggan

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:297 Ryska påtryckningar mot Sverige

av *Allan Widman* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:298 Längre och tyngre lastbilar för att underlätta för handel och företag

av *Lars Hjälmered* (M)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 februari

2014/15:222 Småskalig vattenkraft

av *Cecilia Widegren* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:223 Valutaköp

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

den 16 februari

2014/15:224 Familjeklassning av narkotika

av *Yasmine Larsson* (S)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:225 Enskildas inflytande över val av hjälpmedel

av *Bengt Eliasson* (FP)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:226 Moms vid second hand-försäljning

av *Mattias Ottosson* (S)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:227 Ersättning till nämndemän

av *Mattias Ottosson* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:228 Kränkningar av svenskt luftrum

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.47.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med § 8 anf. 56 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 12

februari	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 MARIE GRANLUND (S)	3
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S)	4
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 6 MARIA PLASS (M)	5
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 8 MARIA PLASS (M)	6
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 10 CARL SCHLYTER (MP)	6
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 12 CARL SCHLYTER (MP)	7
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (C)	7
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (C)	8
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 18 JONAS SJÖSTEDT (V)	9
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 20 JONAS SJÖSTEDT (V)	10
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 22 TINA ACKETOFT (FP)	11
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 24 TINA ACKETOFT (FP)	12
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	13
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 30 PAVEL GAMOV (SD)	14
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 32 PAVEL GAMOV (SD)	15
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 34 FREDRIK SCHULTE (M)	16
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 36 FREDRIK SCHULTE (M)	17
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 38 JOHAN HULTBERG (M)	17
Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	18
Anf. 40 JOHAN HULTBERG (M)	18
Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	19
Anf. 42 KRISTER HAMMARBERGH (M)	19
Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	20
Anf. 44 KRISTER HAMMARBERGH (M)	20
Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	20
Anf. 46 SOTIRIS DELIS (M)	21

Anf. 47 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	21
Anf. 48 SOTIRIS DELIS (M)	21
Anf. 49 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	22
§ 2 Anmälan om ersättare	22
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	22
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	23
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	25
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	25
§ 7 Ärenden för bordläggning	25
§ 8 Svar på interpellation 2014/15:259 om höga andrahandshyror	26
Anf. 50 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	26
Anf. 51 NOOSHI DADGOSTAR (V)	26
Anf. 52 MATS GREEN (M)	27
Anf. 53 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	28
Anf. 54 NOOSHI DADGOSTAR (V)	29
Anf. 55 MATS GREEN (M)	30
Anf. 56 OLA JOHANSSON (C)	31
Anf. 57 FREDRIK SCHULTE (M)	32
Anf. 58 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	33
Anf. 59 NOOSHI DADGOSTAR (V)	34
Anf. 60 OLA JOHANSSON (C)	34
Anf. 61 FREDRIK SCHULTE (M)	35
Anf. 62 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	36
§ 9 Svar på interpellation 2014/15:249 om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer	36
Anf. 63 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	36
Anf. 64 ROSSANA DINAMARCA (V)	37
Anf. 65 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	38
Anf. 66 ROSSANA DINAMARCA (V)	39
Anf. 67 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	39
Anf. 68 ROSSANA DINAMARCA (V)	40
Anf. 69 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	40
§ 10 Svar på interpellation 2014/15:244 om utbildningsministerns möte med utbildningsföretagen	41
Anf. 70 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	41
Anf. 71 ARON MODIG (KD) replik	42
Anf. 72 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	43
Anf. 73 ARON MODIG (KD)	44
Anf. 74 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	45
Anf. 75 ARON MODIG (KD)	46

Anf. 76 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	47
§ 11 Anmälan om interpellationer	
.....	48
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	
.....	49
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.47.	
.....	49

Tryck: Elanders, Vällingby 2015